

สารนิพนธ์

เรื่อง บาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น
ต่อเกาหลีใต้

โดย

นางสาววัชรภา ภาชี

รหัสนักศึกษา 05600728

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หัวข้อวิจัย	บาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้
ชื่อนักศึกษา	นางสาววัชรภา ภาชี
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ดร.ศิปดี นพประเสริฐ
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่อง “บาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินต่อเกาหลีใต้ภายหลังจากที่ศาลสูงสุดเกาหลีใต้ได้มีคำสั่งให้บริษัทญี่ปุ่นจ่ายเงินค่าเสียหายชดเชยแก่แรงงานชาวเกาหลีในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และศึกษาผลกระทบที่เกาหลีใต้ได้รับจากมาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น โดยศึกษาจากหนังสือ บทความวารสาร วิจัย และในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น รวมทั้งเรื่องราวในประวัติศาสตร์อันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการฟ้องร้องจากศาลสูงสุดเกาหลีใต้

ผลการศึกษาพบว่า เกาหลีใต้และญี่ปุ่นทั้งสองประเทศนี้มีความสัมพันธ์กันมายาวนาน โดยตลอดช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปีค.ศ. 1910 – 1945 ที่ญี่ปุ่นได้ปกครองเกาหลีนั้นเปรียบเสมือนฝันร้ายของชาวเกาหลี ญี่ปุ่นได้ทำการเอารัดเอาเปรียบและตักตวงผลประโยชน์จากดินแดนเกาหลีหลายอย่าง เช่น การยึดพื้นที่ทำกินของชาวเกาหลีแล้วนำไปตั้งเป็นโรงงานอุตสาหกรรม การดำเนินนโยบายกลืนวัฒนธรรม และการเกณฑ์ชาวเกาหลีไปร่วมรบในสงครามโลก อีกทั้งได้นำไปใช้เป็นแรงงาน ซึ่งเป็นการใช้แรงงานที่หนักและเต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้ประกาศยอมแพ้ เกาหลีใต้และญี่ปุ่นไม่ได้มีการติดต่อความสัมพันธ์กันแต่อย่างใด จนกระทั่งในปีค.ศ. 1965 ทั้งสองประเทศได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตขึ้น ทั้งสองประเทศได้มีการลงนามสนธิสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์พื้นฐาน (Treaty on Basic Relations) ร่วมกัน ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศก็เริ่มมีปฏิสัมพันธ์กันและเป็นไปในแนวทางการพึ่งพากันและกันมากขึ้น โดยมีเรื่องด้านเศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อนความสัมพันธ์ของทั้งสอง อย่างไรก็ตามการดำเนิน

ความสัมพันธ์ทางการทูตของทั้งสองประเทศก็ยังคงมีอุปสรรคอยู่ เนื่องจากสาเหตุเรื่องราวในประวัติศาสตร์

ในเดือนตุลาคม ปีค.ศ. 2018 ศาลของเกาหลีใต้ได้มีคำสั่งให้บริษัทญี่ปุ่นจ่ายเงินค่าเสียหายแก่แรงงานชาวเกาหลีในช่วงสงครามโลก ซึ่งคำสั่งศาลดังกล่าวได้สร้างความไม่พอใจให้ญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก ญี่ปุ่นได้เข้าใจว่าค่าเสียหายทั้งหมดได้ชำระไปแล้วในครั้งที่ทั้งสองประเทศได้ลงนามสนธิสัญญาขั้นพื้นฐานร่วมกัน จากความเข้าใจไม่ตรงกัน ส่งผลให้ญี่ปุ่นได้ดำเนินนโยบายตอบโต้ด้านเศรษฐกิจต่อเกาหลีใต้ คือ นโยบายการจำกัดสินค้านำเข้า และการถอดถอนเกาหลีใต้ออกจากบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) ของญี่ปุ่น การดำเนินนโยบายดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเกาหลีใต้ทั้งในภาคการผลิตและการส่งออก เนื่องจากเกาหลีใต้เป็นประเทศที่ผลิตอุปกรณ์เซมิคอนดักเตอร์ (Semiconductor) และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์รายใหญ่ของโลก เกาหลีใต้มองว่าการที่ญี่ปุ่นดำเนินมาตรการดังกล่าวมีสาเหตุมาจากคำสั่งศาลในปีค.ศ. 2018 ซึ่งเป็นเรื่องทางการเมืองและเป็นมาตรการที่เลือกปฏิบัติ ดังนั้นเกาหลีใต้จึงตัดสินใจยื่นร้องเรียนเรื่องมาตรการดังกล่าวกับองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)

จากมาตรการของญี่ปุ่นและการที่เกาหลีใต้ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลกได้นำพาความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศมาสู่จุดตกต่ำ เกาหลีใต้จำเป็นต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยนแหล่งวัตถุดิบนำเข้าเพื่อลดการพึ่งพาจากญี่ปุ่นมากขึ้น จากสถานการณ์ที่ตึงเครียดของทั้งสองประเทศได้ทำให้เกาหลีใต้มีแผนในการยุติข้อตกลงด้านความมั่นคงและข่าวกรองการทหารทั่วไป (General Security of Military Information Agreement : GSOMIA) กับญี่ปุ่น เพื่อเป็นการตอบโต้และกดดันให้ญี่ปุ่นยกเลิกมาตรการการค้าที่ดำเนินกับเกาหลีใต้ อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นก็คงยืนยันในการใช้มาตรการดังกล่าว และไม่มีแผนในการปรับเปลี่ยนตำแหน่งประเทศคู่ค้าของเกาหลีใต้

คำสำคัญ : มาตรการการตอบโต้ด้านเศรษฐกิจ,แรงงานชาวเกาหลี, Whitelist

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “บาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้” เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ดร. ศิบัติ นพประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทย ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการดูแล ให้คำแนะนำ และให้การปรึกษา ตลอดจนการแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณครอบครัว คุณป้า คุณลุง คุณแม่ และพี่แนนที่คอยให้คำปรึกษา คอยสนับสนุน เป็นกำลังใจและเป็นกำลังทรัพย์ โดยเฉพาะคุณป้า ขอบคุณมาก ๆ ที่รับฟังทุกปัญหา คอยสนับสนุนทุกสิ่งทุกอย่างและอยู่ข้าง ๆ ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณเมย์ กบ เฟิร์น แนนท์ เพื่อน ๆ กลุ่ม 6 สาวและเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจ สร้างเสียงหัวเราะและให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่ตลอด ๆ โดยเฉพาะกบที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นเพื่อนที่น่านรักมาเสมอ ๆ และเมย์ ขอบคุณมากที่คอยรับฟังและช่วยแนะนำในบางเรื่องที่คุณวิจัยไม่ทราบ แม้บางครั้งผู้วิจัยจะแสดงท่าทีที่ไม่เข้าใจ แต่เพื่อนก็ยังรับฟังและช่วยอธิบายให้กำลังใจมาเสมอ ๆ ขอบคุณมาก ๆ

ขอขอบคุณอุตสาหกรรม K-POP และการมีอยู่ของศิลปินที่อยู่ในเพลย์ลิสต์ Spotify ของผู้วิจัยที่ผลิตเพลงที่ดีมาให้ผู้วิจัยได้ฟัง ทำให้ผู้วิจัยหายเครียดและมีกำลังใจในการทำวิจัยเล่มนี้ โดยเฉพาะคุณจีฮุน วง SEVENTEEN และน้องโยชิ วง TREASURE ขอบคุณที่เกิดมาเป็นความสุขและเป็นรอยยิ้มให้ผู้วิจัยมาเสมอ ๆ และสุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณตัวผู้วิจัยเอง ที่ได้พยายามตั้งใจทำสารนิพนธ์เล่มนี้ แม้จะมีอุปสรรคเกิดขึ้นบ้างแต่ก็สามารถผ่านมาได้ จนสารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

วัชรภา ภาชี

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.5 วิธีการศึกษา.....	4
1.6 ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	4
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	5
2.1 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับกับญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2.....	5
2.2 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เกาหลีในช่วง ค.ศ. 1910 -1945.....	9
2.3 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศญี่ปุ่น.....	12
2.4 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศเกาหลีใต้.....	13
2.5 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงและสนธิสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์พื้นฐาน (Treaty on Basic Relations) ของญี่ปุ่นและเกาหลีในปีค.ศ. 1965.....	14
2.6 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในช่วง หลังสงครามเย็น.....	15
2.7 กรอบการศึกษาและการวิเคราะห์.....	18

บทที่ 3 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นภายใต้ประเด็นการฟ้องร้องค่าเสียหาย ชดเชยให้แก่แรงงานชาวเกาหลีใต้.....	20
3.1 บริบทความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น.....	20
3.2 บริบทความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น.....	22
3.3 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้และมาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของ ญี่ปุ่นประเด็นการฟ้องร้องค่าเสียหายชดเชยให้แก่แรงงานชาวเกาหลี.....	25
3.4 สรุปท้ายบท.....	28
บทที่ 4 ผลกระทบที่เกาหลีใต้ได้รับจากมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น.....	29
4.1 ผลกระทบด้านอุตสาหกรรมการผลิตและการส่งออก.....	29
4.2 ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....	32
4.3 เกาหลีใต้ยื่นคำร้องต่อ WTO.....	34
4.4 เกาหลีใต้ถูกถอดถอนออกจากบัญชีรายชื่อคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) ของญี่ปุ่น.....	37
4.5 เกาหลีใต้ประกาศการยุติแบ่งปันข้อมูลข่าวกรอง GSOMIA กับญี่ปุ่น.....	39
4.6 สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต.....	41
4.7 สรุปท้ายบท.....	44
บทที่ 5 วิเคราะห์และสรุปผล.....	45
5.1 วิเคราะห์ลักษณะมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น.....	45
5.2 สรุปผลการวิจัย.....	46
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	47
5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	48
บรรณานุกรม.....	49
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	58
แบบโอนลิขสิทธิ์ภาคินพนธ์.....	59

สารบัญภาพ

ภาพที่ 3.1 : แรงงานชาวเกาหลีที่ถูกบังคับใช้แรงงานช่วงสงคราม.....	20
ภาพที่ 4.1 : ภาพของญี่ปุ่น(ซ้าย) และเกาหลีใต้(ขวา) ร่วมเจรจาทางออกเกี่ยวกับมาตรการการ จำกัดการส่งออกในวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2562.....	33
ภาพที่ 4.2 : ภาพของนโยบาย “No Selling No Buying” แคมเปญรณรงค์ไม่ซื้อสินค้าจากญี่ปุ่นใน เกาหลีใต้.....	34

สารบัญตาราง

ตารางที่ 4.1 : ตารางแสดงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและการกระจายความเสี่ยง

วัสดุสำคัญของเกาหลีใต้.....31

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นถือว่าเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมาอย่างยาวนาน โดยในช่วงแรกญี่ปุ่นต้องการครอบครองเกาหลีเนื่องจากมีความต้องการที่จะขยายเส้นทางการค้าเข้าไปในจีน จนนำไปสู่สงครามที่เรียกว่า “สงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่น” โดยมีสมรภูมิการรบอยู่ในเกาหลี ผลคือฝ่ายจีนเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงคราม ส่งผลให้จีนต้องถอนกำลังออกจากเกาหลีและญี่ปุ่นเข้าไปมีสิทธิ์ในเกาหลีมากยิ่งขึ้น ต่อมาญี่ปุ่นต้องเผชิญกับการขยายอิทธิพลของรัสเซียในเกาหลี มีการปะทะกันเกิดขึ้นจนนำไปสู่ “สงครามระหว่างรัสเซียกับญี่ปุ่น” จนในที่สุดรัสเซียได้พ่ายแพ้ให้กับญี่ปุ่น ทำให้ญี่ปุ่นเริ่มเข้ามาควบคุมเกาหลีอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในปีค.ศ. 1905 ญี่ปุ่นได้บังคับให้เกาหลีทำ “สนธิสัญญาอีลซา” รวมทั้งได้แก้กฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่คนญี่ปุ่นในการครอบครองพื้นที่ในเกาหลี¹ ต่อมาภายในปีค.ศ. 1910-1945 ญี่ปุ่นได้ผนวกเกาหลีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร ส่งผลให้เกาหลีต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นเป็นเวลายาวนานถึง 35 ปี โดยในสมัยที่ญี่ปุ่นปกครองเกาหลีนั้น ญี่ปุ่นได้ดำเนินนโยบายต่าง ๆ ที่เป็นการกดขี่และตักตวงผลประโยชน์จากเกาหลี อันสร้างความเจ็บช้ำน้ำใจให้ประชาชนเกาหลีเป็นอย่างมาก² ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทั้งสองประเทศนี้มีความเปราะบางและดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่น จากเหตุการณ์อันบอบช้ำในประวัติศาสตร์นั้นส่งผลให้เกาหลีมีท่าทีที่แข็งกร้าวต่อญี่ปุ่น จนกระทั่งในปีค.ศ. 1965 เกาหลีได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับญี่ปุ่นขึ้น มีการลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์พื้นฐาน (Treaty on Basic Relations) และแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อเกาหลี รวมทั้งมีการจ่ายเงินค่าชดเชยเพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบให้แก่ผู้ที่ถูกญี่ปุ่นเกณฑ์ไปเป็นแรงงานในสมัยสงครามโลกเป็นจำนวนเงิน 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ³ ซึ่งจากการลงนามสนธิสัญญาดังกล่าวอาจดูเหมือนว่าเกาหลีและญี่ปุ่นนั้นได้ชำระปมปัญหาความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งกันในประวัติศาสตร์เสร็จสิ้นแล้ว

จนเมื่อเหตุการณ์ความขัดแย้งเริ่มปรากฏให้เห็นชัดอีกครั้งเมื่อในปลายปีค.ศ. 2018 ศาลของเกาหลีใต้ได้พิจารณาตัดสินให้บริษัทของประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ บริษัทมิตซูบิชิ เฮฟวี อินดัสทรี

¹ เมอมาลย์ ศิริประธาน, ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น, (ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2562), 8-11.

² ไชยวัฒน์ คำชู, นโยบายต่างประเทศญี่ปุ่น: ความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549)

³ TheMatter, ความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ สู่สงครามการค้าอุตสาหกรรม IT สรุปลความบาดหมาง เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น ทะเลาะอะไรกันอยู่?, เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co/brief/recap/recap-1563267602/80660>

(Mitsubishi Heavy Industries) และบริษัทนิปปอน สตีลแอนด์ สุมิโตะโมะ เมทัล (Nippon Steel and Sumitomo Metal Cooperation)⁴ จ่ายค่าเสียหายชดเชยให้แก่ชายชาวเกาหลีที่ถูกบริษัทญี่ปุ่นเหล่านี้ใช้เป็นแรงงานในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ทางญี่ปุ่นเห็นว่ากรณีค่าชดเชยสำหรับแรงงานชาวเกาหลีในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ชดเชยไปพร้อมกับการลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์พื้นฐานตั้งแต่ปี 1965 แล้ว แต่ทางเกาหลีใต้ได้ให้เหตุผลว่าแรงงานแต่ละคนสามารถฟ้องร้องกับบริษัทที่กระทำได้โดยตรง ซึ่งทางญี่ปุ่นมีความคิดเห็นว่าการตัดสินดังกล่าวของศาลของเกาหลีใต้นั้นไม่ยุติธรรม⁵

วันที่ 1 กรกฎาคม 2019 ญี่ปุ่นได้ดำเนินการตอบโต้เกาหลีใต้ด้วยเรื่องทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลญี่ปุ่นได้สั่งลดปริมาณการส่งออกสารเคมีสำคัญ 3 ชนิดแก่เกาหลีใต้ ซึ่งการลดปริมาณการส่งออกสารเคมีดังกล่าวได้สร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชนชาวเกาหลีใต้เป็นอย่างมาก⁶ เนื่องจากสารเคมีทั้ง 3 ชนิดเป็นสารเคมีสำคัญที่ต่อกระบวนการผลิตสินค้าของเกาหลีใต้ ส่งผลให้กระบวนการผลิตและการส่งออกของเกาหลีใต้เกิดความล่าช้าและชะงักงัน⁷ ประธานาธิบดีมุนแจอินของเกาหลีใต้พยายามที่จะเรียกร้องให้ญี่ปุ่นมีการเจรจาเลิกมาตรการลดปริมาณการส่งออกสารเคมีอย่างจริงจังอีกครั้งแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ ต่อมาในวันที่ 23 กรกฎาคม เกาหลีใต้ได้ร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลก (WTO) เกี่ยวกับการกีดกันทางการค้าของญี่ปุ่น ส่งผลให้สถานการณ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเริ่มมีความตึงเครียด จนกระทั่งญี่ปุ่นได้ถอดถอนรายชื่อเกาหลีใต้ออกจากกลุ่มบัญชีขาว (Whitelist)⁸ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นอยู่ในสภาวะที่ตึงเครียดมากขึ้น

จากสถานการณ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวมีสาเหตุมาจากปมปัญหาเรื่องคำสั่งฟ้องของศาลเกาหลีใต้ที่มีสาเหตุมาจากปมปัญหาการบังคับใช้แรงงานในอดีต แม้เหตุการณ์จะผ่านมาแล้วและทั้งสองประเทศก็ได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต รวมทั้งมีการลงนามในข้อตกลงต่าง ๆ แต่การที่ศาลของเกาหลีใต้ได้มีคำสั่งเรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นชำระเงินค่าชดเชยแก่ชาวเกาหลีที่ถูกบังคับใช้แรงงานในสมัยสงครามโลกนั้น ส่งผลให้รัฐบาลญี่ปุ่นเกิดความไม่พอใจ จากสาเหตุของความเข้าใจไม่ตรงกันในเรื่องข้อตกลงเกี่ยวกับประเด็นการชำระค่าชดเชยแรงงานตามที่ได้ลงนามกันไว้ในปี.ศ. 1965 ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเริ่มมีความตึงเครียดกันอีกครั้ง จาก

⁴ Andrew Salmon, Japan-Korea trade war looms over forced labor, Accessed August 15, 2020, available from <https://asiatimes.com/2020/06/japan-korea-trade-war-looms-over-forced-labor/>.

⁵ Workpointtoday, เปิดที่มา สรูปสงครามการค้า เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น, เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://workpointtoday.com/korea-japan/>

⁶ เรื่องเดียวกัน.

⁷ Kaewta P, ย้อนรอยราว ก่อนถึงวัน ‘ญี่ปุ่น’ ถอดชื่อ ‘เกาหลีใต้’ จาก ‘Whitelist’, เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://news.mthai.com/webmaster-talk/749002.html>

⁸ Workpointtoday, เปิดที่มา สรูปสงครามการค้า เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น,

ความไม่พอใจดังกล่าว ญี่ปุ่นได้มีการดำเนินการตอบโต้ทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลจากการตอบโต้ของรัฐบาลญี่ปุ่นได้สร้างผลกระทบต่อประเทศเกาหลีใต้ทั้งในภาคอุตสาหกรรมการผลิตและการส่งออก รวมทั้งสร้างผลกระทบระหว่างความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ จนนำไปสู่การเรียกร้องของภาคประชาชนเกาหลีใต้

ดังนั้นผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการที่ญี่ปุ่นใช้ในการตอบโต้เศรษฐกิจเกาหลีใต้ รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่เกาหลีใต้ได้รับจากมาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษามาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้
- 2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกาหลีใต้ได้รับจากมาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

- 1.3.1 ได้ทราบถึงมาตรการทางเศรษฐกิจที่ญี่ปุ่นใช้ตอบโต้เกาหลีใต้
- 1.3.2 ได้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดจากมาตรการที่ญี่ปุ่นใช้โจมตีเกาหลีใต้
- 1.3.3 ได้ทราบถึงความสัมพันธ์ในการพึ่งพาเรื่องเศรษฐกิจของเกาหลีใต้และญี่ปุ่น

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้” ได้ศึกษาผ่านการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ ผลงานวิจัย สารนิพนธ์ อีกทั้งยังสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีช่วงระยะเวลาการศึกษาเหตุการณ์ตามลำดับดังต่อไปนี้

- 1.4.1 ศึกษาเหตุการณ์ช่วงที่เกาหลีถูกปกครองโดยญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1910-1945
- 1.4.2 ศึกษาเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2
- 1.4.3 ศึกษานโยบายต่างประเทศของเกาหลีและญี่ปุ่นในช่วงหลังสงครามเย็น
- 1.4.4 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นในสมัยสงครามเย็น
- 1.4.5 ศึกษามาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่ใช้ตอบโต้เกาหลีในปี 2019

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องบาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ มีวิธีการการศึกษา ดังนี้

โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นทุติยภูมิโดยศึกษาจากหนังสือ ตำรา เว็บไซต์และบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและประวัติศาสตร์

1.6 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.6.1 ทบทวนเอกสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำพิพากษาขอศาลของเกาหลีใต้เกี่ยวกับประเด็นแรงงานเกาหลีในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และศึกษามาตรการการตอบโต้ของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้

1.6.2 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการที่ญี่ปุ่นดำเนินต่อเกาหลีใต้ และรวบรวมข้อมูลผลกระทบที่เกาหลีใต้ได้รับ

1.6.3 วิเคราะห์มาตรการตอบโต้ของญี่ปุ่น และวิเคราะห์ผลกระทบที่เกาหลีใต้ได้รับ

1.6.4 สรุปผลการวิจัย

1.6.5 จัดทำรายงานวิจัยสมบูรณ์

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินงาน 10 เดือน										งบประมาณต่อกิจกรรม (ถ้ามี)
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	
	63	63	63	63	63	63	64	64	64	64	
1.ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	←————→										
2.เก็บรวบรวมข้อมูล		←————→									
3.วิเคราะห์ข้อมูล					←————→						
4.สรุปผลการวิจัย								←————→			
5.จัดทำรายงานวิจัยสมบูรณ์									←————→		

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “บาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับมาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้” ผู้วิจัยได้ศึกษาบทความและวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับกับญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

ศิริพร ดาบเพชร⁹ (2559) “ญี่ปุ่นกับการสร้างจักรวรรดินิยม” ได้กล่าวว่า เนื่องจากญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เผชิญกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (The Great Depression ค.ศ. 1929-1931) ในขณะนั้นประชากรญี่ปุ่นได้เพิ่มขึ้นมาก ส่งผลให้อาหารขาดแคลน จำนวนคนว่างงานสูง ภาคอุตสาหกรรมที่เติบโตเริ่มชะงักตัว ญี่ปุ่นจึงได้ใช้นโยบายทางการทหารขยายกองกำลังเข้าไปในจีน หลังจากที่ญี่ปุ่นบุกยึดแมนจูเรียได้จึงตัดสินใจขยายกำลังทหารออกไป ส่งผลให้เกิดสงครามจีน-ญี่ปุ่น ในปีค.ศ. 1937 การสู้รบดำเนินไปโดยที่จีนเป็นฝ่ายสูญเสียอย่างหนัก มีการโจมตีทั้งบนบกและในน้ำ ต่อมาญี่ปุ่นยึดเมืองนานกิงได้สำเร็จ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น โคะโนเอะ ฟุมิมารุ (Konoei Fumimaro) ได้ประกาศนโยบายระเบียบใหม่ในเอเชียตะวันออก (New Order) โดยมีใจความคือต้องการรวมจีน ญี่ปุ่น แมนจูเรียเข้าด้วยกันในทางเศรษฐกิจ การทหาร วัฒนธรรม โดยตั้งอยู่บนรากฐาน 6 ประการ คือความมั่นคงทางเอเชียตะวันออก การเป็นมิตรกับเพื่อนบ้าน ร่วมกันต่อต้านคอมมิวนิสต์ การร่วมมือกันสร้างเศรษฐกิจ การสร้างวัฒนธรรมใหม่และการสร้างสันติภาพโลก ทั้งนี้ญี่ปุ่นได้ยื่นข้อเสนอให้จีนโดยจะไม่เรียกร้องค่าปฏิกรรมสงครามและจะยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้ แต่จีนกลับปฏิเสธข้อเสนอทั้งหมด สมาชิกพรรคของจีนคนหนึ่งได้ลาออก และไปตั้งรัฐบาลที่ให้การรับรองญี่ปุ่น และแมนจูเรีย ในเวลาต่อมาญี่ปุ่นได้เข้าไปในเมืองนานกิงและทำการข่มขืนและสังหารประชาชนในเมืองนานกิงจนเกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวง ในระหว่างเดือนธันวาคม ปีค.ศ. 1938 ญี่ปุ่นได้ทำการครอบครองอาณาเขตของจีนจนเกือบหมด

ต่อมาในวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 ญี่ปุ่นได้ทำการโจมตีอ่าวเพิร์ล (Pearl Harbor) ซึ่งเป็นที่ตั้งของกองทัพสหรัฐอเมริกา อเมริกาจึงได้ประกาศเข้าร่วมสงครามโลกและให้ความสนับสนุนจีนในฐานะประเทศพันธมิตร ในปีค.ศ. 1945 สถานการณ์สงครามโลกเริ่มเลวร้ายลง เยอรมนีซึ่งเป็นประเทศพันธมิตรกับญี่ปุ่นได้ประกาศยอมแพ้สงคราม ประเทศฝ่ายพันธมิตรได้ยื่นคำประกาศ

⁹ ศิริพร ดาบเพชร, ญี่ปุ่นกับการสร้างจักรวรรดินิยม, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ : ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559), 126-135.

ปอร์ตสดั้ม (Portsdam's Declaration) ให้แก่ญี่ปุ่น โดยมีจุดมุ่งหมายให้ญี่ปุ่นยอมจำนน แต่ญี่ปุ่นไม่ยอมรับและกลับเพิกเฉยต่อคำประกาศ ต่อมาในวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1945 สหรัฐอเมริกาได้ทิ้งระเบิดปรมาณูลูกแรกที่เมืองฮิโรชิมา (Hiroshima) และประกาศสงครามกับญี่ปุ่น ต่อมาในวันที่ 9 สิงหาคม สหรัฐอเมริกาได้ทิ้งระเบิดปรมาณูลูกที่สองที่เมืองนางาซากิ (Nagasaki) ทำให้ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างเป็นทางการในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1945

วาทัญญู ใจบริสุทธิ์ และวราจณา ก่อเกียรติพิทักษ์¹⁰ (2552) “การศึกษาปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลต่อความพ่ายแพ้ของญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2” ได้กล่าวว่า ญี่ปุ่นได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยการเป็นตัวแทนฝ่ายอักษะร่วมกับเยอรมนีและอิตาลี โดยในช่วงนี้ญี่ปุ่นได้มีความต้องการในการดำเนินนโยบายวงไพบูลย์ร่วมกันแห่งเอเชียบูรพา โดยต้องการรวบรวมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมในเอเชียร่วมกัน โดยมีญี่ปุ่นเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการนโยบาย จากการกระทำดังกล่าวส่งผลให้ญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ในเอเชีย เดิมทีเศรษฐกิจของญี่ปุ่นเติบโตขึ้นมากในสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิรูปเมจิและการนำเข้าเทคโนโลยีจากชาติตะวันตกเข้ามา นำมาซึ่งการเกิดกลุ่มธุรกิจภาคเอกชนขนาดใหญ่ที่มีชื่อเรียกว่า “กลุ่มไชบัสสุ” ซึ่งเดิมทีเป็นกลุ่มชั้นสูงและเป็นชาмуไร ดังนั้นกลุ่มไชบัสสุจึงเป็นกลุ่มที่มีความพันวิสัยชิดกับผู้ปกครองญี่ปุ่น เนื่องจากเป็นกลุ่มหัวก้าวหน้าจึงสามารถนำพาเศรษฐกิจของญี่ปุ่นให้พัฒนาได้อย่างก้าวกระโดด เกิดอุตสาหกรรมที่หลากหลายในสังคมญี่ปุ่น เช่น อุตสาหกรรมเหล็ก ซีเมนต์ การต่อเรือและอื่น ๆ การก้าวหน้าเช่นนี้ส่งผลให้ญี่ปุ่นเริ่มมีความมั่งคั่งและมีความพร้อมในการเข้าสู่สนามรบมากยิ่งขึ้น

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 กลุ่มไชบัสสุได้ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจญี่ปุ่นมาก การพัฒนาทางอุตสาหกรรมทำให้เศรษฐกิจของญี่ปุ่นเติบโตขึ้นมากจนสามารถทัดเทียมกับประเทศตะวันตกได้ แต่กระนั้นเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เศรษฐกิจญี่ปุ่นกลับเกิดการชะลอตัว การส่งออกของญี่ปุ่นลดลงเนื่องจากปัญหาตลาดภายในที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ญี่ปุ่นเห็นว่าไม่สามารถพึ่งตลาดภายในได้แล้ว เหตุผลนั้นทำให้กลุ่มธุรกิจไชบัสสุยิ่งใหญ่ขึ้นกว่าเดิมในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงนั้นทหารได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้นเป็นไปเพื่อทางการทหารมากกว่าการอุปโภค ดังนั้นกลุ่มธุรกิจไชบัสสุจึงได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายผู้ปกครอง การร่วมมือของทั้งสองฝ่ายนำมาซึ่งการเอื้อผลประโยชน์ต่อกันและกัน กล่าวได้คือกลุ่มไชบัสสุได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกำลังสำคัญในสงครามมหาเอเซียบูรพาเนื่องจากการได้รับ

¹⁰ วาทัญญู ใจบริสุทธิ์ และวราจณา ก่อเกียรติพิทักษ์, “การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อความพ่ายแพ้ของญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2, ” วารสารญี่ปุ่นศึกษา 26,1 (เมษายน-กันยายน 2552): 139-154.

ผลประโยชน์ในการวางแผนขยายการพัฒนาอุตสาหกรรมและการแสวงหาทรัพยากรนอกประเทศ การร่วมมือกันเช่นนี้ก็จะทำให้กลุ่มไชนีสได้รับผลประโยชน์และสิทธิพิเศษอีกมากมาย อาทิ การละเว้นภาษีและการได้รับเงินทุนจากรัฐบาล ส่วนฝ่ายรัฐบาลก็จะได้ฐานเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมมาสนับสนุนกิจกรรมทหาร

ดังนั้นทั้งสองจึงเริ่มกำหนดจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการเป็นเขตเศรษฐกิจ จากนั้นญี่ปุ่นจึงเริ่มดำเนินนโยบายดังกล่าวเรื่อยมาในการมุ่งสร้างเขตอุตสาหกรรมในจีน แต่เนื่องจากปัญหาอะไรหลาย ๆ อย่างส่งผลให้ญี่ปุ่นไม่สามารถดึงทรัพยากรจากจีนมาใช้ได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควรจะเป็น ต่อมาญี่ปุ่นได้ครอบครองเกาหลีและพื้นที่ในจีนและได้ทำสนธิสัญญาเป็นพันธมิตรกับเยอรมันและอิตาลีในสงครามโลกครั้งที่ 2 ตามลำดับ การกระทำเหล่านี้ตอกย้ำว่าญี่ปุ่นนั้นมีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่สภามิตรในแปซิฟิกแล้ว แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นก็ยังคงมีความความรู้สึกในการเป็นปรปักษ์ต่อสหรัฐอเมริกา ความระแวงว่าต่างฝ่ายต่างเป็นภัยคุกคามต่อกันและกัน ส่งผลให้สหรัฐฯได้ดำเนินนโยบายการจำกัดทรัพยากรของญี่ปุ่น เช่นการห้ามการส่งออกเหล็ก มาตรการ Oil Embargo และมาตรการการแช่แข็งทรัพย์สินของญี่ปุ่น แต่มาตรการเหล่านี้ไม่สามารถหยุดยั้งญี่ปุ่นในการขยายการรุกรานได้ ในทางกลับกัน ญี่ปุ่นได้เร่งกระตุ้นการรุกในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างรวดเร็วมากขึ้น การขาดแคลนทรัพยากรในการทำสงครามของญี่ปุ่นนั้นสูงขึ้นในขณะที่การรุกรานก็มีมากขึ้น ญี่ปุ่นได้ยื่นข้อเสนอในการเจรจากับสหรัฐฯ แต่ข้อเสนออันนี้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ สหรัฐฯจึงได้ทำการปฏิเสธ จากความล้มเหลวในการเจรจาส่งผลให้ต่อมาญี่ปุ่นได้เข้าโจมตี เพิร์ล ฮาร์เบอร์ ทำให้สหรัฐฯเสียกองกำลังพลและได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก จากนั้นสหรัฐฯและอังกฤษจึงได้ประกาศสงครามกับญี่ปุ่น ในช่วงต่อมาญี่ปุ่นก็ได้ค่อย ๆ เข้ายึดครองประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ ในช่วงแรกของสงคราม ญี่ปุ่นนั้นถือว่าเป็นฝ่ายได้เปรียบอยู่มาก อันเนื่องมาจากความมั่งคั่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 แต่เมื่อสงครามดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ญี่ปุ่นต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร อีกทั้งไม่สามารถดึงทรัพยากรจากประเทศที่ยึดครองมาใช้งานได้ทันที ทำให้ญี่ปุ่นเริ่มกลายเป็นฝ่ายที่ได้รับความสูญเสียมากยิ่งขึ้น จนในปีค.ศ. 1943 ก็ได้กลายเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าฝ่ายอักษะนั้นจะต้องแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างแน่นอน ตลอดจนปีค.ศ. 1945 ญี่ปุ่นได้ถูกโจมตีอย่างต่อเนื่องจนในที่สุด สหรัฐฯได้ทิ้งระเบิดปรมาณูลงที่เมืองฮิโรชิมาและนางาซากิ ส่งผลให้ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ถือว่าเป็นล่มสลายของระบบเศรษฐกิจและอำนาจจักรวรรดิของญี่ปุ่น

พวงทิพย์ เกียรติสทกุล¹¹ (2558) “๕ ทศวรรษของการขยายอำนาจจักรวรรดินิยมทางการทหารของญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๘๙๕-๑๙๔๕” ได้กล่าวถึงสงครามมหาเอเชียบูรพาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เกิดขึ้นจากความพยายามของญี่ปุ่น ที่มีแนวคิดมาจากการจัดระเบียบใหม่ในเอเชียตะวันออก ซึ่งแนวคิดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกให้รอดพ้นจากภัยคุกคามจากตะวันตก โดยในการบรรลุวัตถุประสงค์ครั้งนี้ ญี่ปุ่นมีความจำเป็นต้องร่วมมือกับจีนและแมนจูว์ นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังได้มีแผนการในการสถาปนาวงศัโพบูลย์มหาเอเชียบูรพา (Greater East Asia Co-Prosperity Sphere) คือการขยายนโยบายการจัดระเบียบใหม่ในเอเชียตะวันออกให้กว้างมากกว่าเดิม รัฐบาลญี่ปุ่นนั้นต้องการให้ประเทศในภูมิภาคนี้มั่นคงและมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยญี่ปุ่นได้กำหนดวางแผนในการเอาทรัพยากรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญในการดำเนินนโยบายนี้

ญี่ปุ่นได้ดำเนินการนโยบายพร้อมทั้งได้เข้าร่วมลงนามในกติกาสัญญาไตรภาคี (Tripartite Pact) ร่วมกับเยอรมนีและอิตาลี ญี่ปุ่นได้พยายามที่จะเข้าไปควบคุมการใช้ทรัพยากรในจีนแต่ก็ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่เนื่องจากประชาชนในจีนส่วนหนึ่งต่อต้านและอีกหนึ่งเหตุผลคือความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ จากการกระทำของสหรัฐอเมริกานั้นส่งผลให้การดำเนินความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นเป็นไปในทิศทางที่แย่ง สหรัฐฯ มองว่านโยบายของญี่ปุ่นส่งผลกระทบต่อความเสถียรของภูมิภาคตะวันออกไกล ถึงอย่างไรก็ตามญี่ปุ่นก็ยังคงเลือกที่จะดำเนินการตามแผนนโยบายที่วางไว้เช่นเดิม โดยการเริ่มขยายพื้นที่เข้าไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นสหรัฐฯ และอังกฤษจึงเริ่มดำเนินนโยบายงดขายน้ำมันและวัตถุดิบจำเป็น รวมทั้งออกข้อบังคับมาทำให้ญี่ปุ่นถอนกำลังออกจากจีนจากนโยบายดังกล่าวของสหรัฐฯ ผลักดันให้ญี่ปุ่นตัดสินใจที่จะทำสงคราม แต่กระนั้นญี่ปุ่นก็ไม่อยากที่จะทำสงครามกับสหรัฐฯ จึงได้มีการเจรจาเกิดขึ้นแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

ในวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 ญี่ปุ่นได้เปิดการโจมตีสหรัฐฯ ที่อ่าวเพิร์ล (Pearl Harbor) จากนั้นญี่ปุ่นจึงดำเนินนโยบายผลสถาปนาวงศัโพบูลย์มหาเอเชียบูรพา การกระทำของญี่ปุ่นดังกล่าวส่งผลให้เกิดการโจมตีตอบโต้กันเกิดขึ้นระหว่างญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา แต่ในที่สุดเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1945 สหรัฐฯ ได้ยุติสงครามแปซิฟิกด้วยการทิ้งระเบิดปรมาณูลูกแรกที่เมืองฮิโรชิมา และทิ้งระเบิดลูกที่สองที่เมืองนางาซากิในวันที่ 9 สิงหาคม ญี่ปุ่นจึงได้เป็นฝ่ายยอมแพ้ในสงครามแปซิฟิกในวันที่ 15 สิงหาคม พร้อมทั้งได้ลงนามสนธิสัญญาสงบศึกอย่างเป็นทางการในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945

¹¹ พวงทิพย์ เกียรติสทกุล, “๕ ทศวรรษของการขยายอำนาจจักรวรรดินิยมทางการทหารของญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๘๙๕-๑๙๔๕,” วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 37,2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558): 19-23.

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นในช่วง สงครามโลกครั้งที่ 2 และทำให้ทราบถึงบทบาทและอำนาจของญี่ปุ่นในการล่าอาณานิคมประเทศ เพื่อนบ้าน ตลอดจนการพ่ายแพ้ของญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

2.2 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เกาหลีในช่วง ค.ศ. 1910 -1945

วีระชัย โขคมุกดา¹² (2555) “ประวัติศาสตร์เกาหลี ดินแดนแห่งความแตกแยกจนถึง ปัจจุบัน” ได้กล่าวว่า เนื่องจากเกาหลีได้ถูกผนวกเข้ากับญี่ปุ่นในปีค.ศ. 1910 - ค.ศ. 1945 เกาหลีได้ ตกอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นตลอด โดยในระหว่างการปกครอง ญี่ปุ่นได้วางโครงสร้างระบบ คมนาคมต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ในด้านการค้าให้กับตนเอง รวมไปถึงการใช้เกาหลีเป็นฐานผลิตสินค้า ที่สำคัญเช่น ข้าว แล้วส่งออกไปยังญี่ปุ่น ส่งผลให้ประชากรเกาหลีเกิดสภาวะอดอยากเนื่องจากไม่มี ข้าวกิน ในช่วงสงครามจีน-เกาหลีนั้น ญี่ปุ่นก็ได้พยายามลบความเป็นชาติของคนเกาหลี ห้ามเรียน ภาษาเกาหลีหรือกระทั่งแสดงวัฒนธรรมเกาหลีนั้นถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย มีชายเกาหลี จำนวนมากได้ถูกเกณฑ์ไปร่วมรบในสงครามโลก รวมทั้งผู้หญิงเกาหลีและจีนจำนวนมากก็ถูกส่งไปเป็น นางบำเรอให้แก่ทหารญี่ปุ่น

เมอมาลย์ ศิริประธาน¹³ (2561) “ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น” ได้กล่าวว่า เกาหลีและญี่ปุ่นถือว่าเป็นประเทศที่มีความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยก่อน สงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว โดยในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นค่อยๆเข้ามามีอิทธิพลในเกาหลี จนนำไปสู่การที่ญี่ปุ่นบังคับให้เกาหลีทำ “สนธิสัญญาอิลซา (Japan-Korea Treaty of 1905)” โดย ให้เกาหลีเป็นรัฐในอารักขา (Protectorate) ส่งผลให้ญี่ปุ่นได้รับสิทธิประโยชน์ในเกาหลีมากยิ่งขึ้น เช่นการจัดเก็บภาษีจากประชาชนเกาหลี การแก้ไขกฎหมายประกอบกิจการที่เอื้อต่อชาวญี่ปุ่น ญี่ปุ่น ยังได้เปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจเกาหลี โดยการให้เกาหลีเป็นดินแดนแรงงานราคาถูกเพื่อจัดหาวัตถุดิบใน การผลิต และเป็นตลาดระบายสินค้าของญี่ปุ่น ในสมัยนั้นรัฐบาลญี่ปุ่นได้มีการกำจัดชาวเกาหลีที่คิด ต่อต้านญี่ปุ่น มีการปลุกฝังเรื่องจักรวรรดิญี่ปุ่นให้คนเกาหลีจงรักภักดีต่อญี่ปุ่น รวมทั้งยังได้มีการเผา ทำลายโบสถ์และโรงเรียนของเกาหลี

¹² วีระชัย โขคมุกดา, ประวัติศาสตร์เกาหลี ดินแดนแห่งความแตกแยกจนถึงปัจจุบัน, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ อีปซี, 2555).

¹³ เมอมาลย์ ศิริประธาน, ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น, 8-11.

อักษรภัย ชัยปะละ¹⁴ (2560) “เส้นทางตอนใต้ของผู้อพยพชาวเกาหลีเหนือ : พลวัตและปัญหา” ได้กล่าวถึงคาบสมุทรเกาหลีในช่วงค.ศ. 1910- 1945 ว่าเป็นช่วงที่เกาหลีตกอยู่ภายใต้การครอบครองของจักรวรรดิญี่ปุ่น โดยหลังจากที่ญี่ปุ่นชนะสงครามกับรัสเซีย ส่งผลให้ญี่ปุ่นได้รับการยอมรับจากสหรัฐฯและอังกฤษในการมีอำนาจเหนือเกาหลีอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นเกาหลีจึงต้องลงนามสนธิสัญญา 5 มาตรา ซึ่งมีใจความว่าญี่ปุ่นจะเข้าควบคุมและดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลี อีกทั้งยังห้ามทำข้อตกลงกับประเทศต่าง ๆ ยกเว้นผ่านตัวกลางคือญี่ปุ่น ต่อมาญี่ปุ่นก็ได้ผนวกเกาหลีให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของญี่ปุ่นอย่างสมบูรณ์ในปีค.ศ. 1910 การผนวกดินแดนนี้ส่งผลให้คนญี่ปุ่นจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาครอบครองดินแดนในเกาหลีจนเรียกได้ว่าเป็นชุมชนคนญี่ปุ่นที่กว้างขวางที่สุดในโลกในสมัยนั้น เนื่องจากญี่ปุ่นมีประชากรมาก รัฐบาลจึงสนับสนุนให้คนญี่ปุ่นอพยพเข้ามาอาศัย อีกทั้งยังได้สนับสนุนให้คนญี่ปุ่นเข้ามาครอบครองที่ดินในเกาหลี โดยในช่วงนั้นจำนวนของคนญี่ปุ่นที่ครอบครองที่ดินเกาหลีคิดเป็นร้อยละ 7-8 ของที่ดินเกาหลี ต่อมาที่ดินเหล่านั้นก็ได้ถูกโอนไปเป็นทรัพย์สินของรัฐบาลญี่ปุ่นและได้ถูกนำไปใช้ในการก่อตั้งศูนย์บัญชาการทางทหารเพื่อการขยายจักรวรรดิ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้ใช้เกาหลีเป็นฐานทัพในการทำสงคราม มีชาวเกาหลีจำนวนมากถูกเกณฑ์ทหารไปร่วมรบในสงครามมากกว่า 180,000 คน ในช่วงนั้นสภาพการเป็นอยู่ของคนเกาหลีนั้นถือว่าเต็มไปด้วยความยากลำบาก มีชาวเกาหลีหลายคนถูกบังคับให้ทิ้งบ้านเรือนเพื่อไปทำงานต่างถิ่น รวมทั้งยังเกิดปัญหาการขาดแคลนอาหารและสินค้าอุปโภคและบริโภค

ดำรง ฐานดี¹⁵ (2545) “คนเกาหลีพลัดถิ่น: มรดกแห่งความขัดแย้ง” ได้กล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนเกาหลีที่เกิดขึ้นหลังจากการที่ญี่ปุ่นได้ผนวกเกาหลีเข้าเป็นส่วนหนึ่งว่า ในช่วงตั้งแต่ค.ศ. 1910 เป็นต้นมา ญี่ปุ่นได้ทำการหาผลประโยชน์จะดินแดนในเกาหลี ทั้งจากการยึดที่ดินทำกิน และปัญหาการใช้แรงงานทรัพยากรบุคคลเกาหลี เมื่อญี่ปุ่นประกาศการใช้นโยบายการผสมผสานภายใต้คำขวัญว่า “ญี่ปุ่นและเกาหลีเป็นชีวิตหนึ่งเดียวกัน” (Japan and Korea as One Body: naisen ittai) เป็นนโยบายที่กำหนดว่าคนเกาหลีเป็นพลเมืองของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นเพื่อที่จะได้เกณฑ์คนเหล่านั้นไปเป็นทหารเมื่อญี่ปุ่นทำสงครามกับจีน นโยบายดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรเกาหลีเป็นจำนวนมาก เช่นการย้ายที่ทำกิน การย้ายถิ่นฐานเพื่อไปเป็นแรงงานหรือไปเป็นทหาร โดยส่วนใหญ่การเคลื่อนย้ายเหล่านี้ล้วนแต่เกิดจากการที่ญี่ปุ่นเข้ามา

¹⁴ อักษรภัย ชัยปะละ, “เส้นทางตอนใต้ของผู้อพยพชาวเกาหลีเหนือ: พลวัตและปัญหา, ” วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 47,1 (2560): 66-67.

¹⁵ ดำรง ฐานดี, คนเกาหลีพลัดถิ่น: มรดกแห่งความขัดแย้ง, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, เข้าถึงเมื่อ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www3.ru.ac.th/korea/article1/article26.pdf>.

ภายในดินแดนเกาหลีเพื่อทรัพยากรจนทำให้คนเกาหลีนั้นไม่สามารถอาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมได้ จากผู้ที่
เป็นเจ้าของที่กลับกลายเป็นผู้เช่า

ในช่วงที่ญี่ปุ่นเริ่มเข้ามาปกครองเกาหลีนั้นได้มีการโยกย้ายประชากรเกาหลีให้ไปทำงานในที่
ต่าง ๆ และมีการบังคับให้ทำงานอย่างหนักวันละ 12 ชั่วโมงภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย อีก
ที่ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องค่าแรงอีกด้วย นอกจากนี้ก็ยังมีคนเกาหลีจำนวนมากที่ถูกบังคับ
อพยพไปทำงานในแมนจูเรียและในประเทศญี่ปุ่น โดยคนเกาหลีที่ไปทำงานจะผ่านการรับสมัคร การ
จัดหาแรงงานผ่านรัฐบาล ตลอดจนการบังคับโดยไม่ได้รับความยินยอม กล่าวคือญี่ปุ่นได้ทำงานกวาด
ต้อนคนเกาหลีจากทั่วทุกสารทิศให้ไปเป็นแรงงาน ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนก็ต้องถูกปรับคนละ 1,000
วอนหรือถูกจำคุกเป็นเวลา 1 ปี นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังได้มีการเกณฑ์ผู้หญิงไปเป็นแรงงาน ตั้งแต่การใช้
แรงงานหนักไปจนถึงการใช้แรงงานกาม หรือที่เรียกว่านางบำเรอ (Comfort Women) โดยผู้หญิง
เหล่านี้ได้ถูกบังคับให้เป็นนางบำเรอแก่ทหารญี่ปุ่นประจำที่ต่าง ๆ ทั่วเอเชีย ในช่วงค.ศ. 1930 มีผู้หญิง
ส่วนใหญ่ที่ถูกหลอกให้ไปทำงาน โดยมีการอ้างว่าจะได้ทำงานที่ดีและมีรายได้มาก แต่พอถึงช่วงค.ศ.
1940 ผู้หญิงเหล่านี้กลับถูกส่งตัวไปเป็นผู้หญิงบำเรอตามฐานทัพญี่ปุ่น และต้องทนทุกข์กับ
สภาพแวดล้อมที่เลวร้าย เช่น การติดโรคทางเพศสัมพันธ์ การเจ็บป่วย และการเสียชีวิต

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงภูมิหลังของเกาหลีในช่วงที่ถูก
ญี่ปุ่นครอบครองในปีค.ศ. 1910-1945 ว่าเนื่องจากเกาหลีใต้ได้ถูกญี่ปุ่นปกครองตั้งแต่ค.ศ. 1910
ญี่ปุ่นได้ดำเนินนโยบายต่าง ๆ รวมทั้งตักตวงผลประโยชน์จากเกาหลี ญี่ปุ่นได้พยายามปลูกฝังให้คน
เกาหลีจงรักภักดีต่อญี่ปุ่น ตลอดจนการเอาเปรียบเกาหลีในด้านการค้า เกาหลีจึงเปรียบเสมือนฐาน
ผลิตและส่งออกที่สำคัญของญี่ปุ่น โดยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ตอนต้นนั้น ญี่ปุ่นได้เกณฑ์ชาย
เกาหลีให้ไปร่วมรบในสงคราม รวมทั้งมีผู้หญิงเกาหลีและเงินจำนวนมากที่ถูกส่งไปบำเรอความใคร่ให้
ทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จะเห็นว่าทั้ง 2 ประเทศถือว่าเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์
ร่วมกันมาอย่างยาวนาน เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงคราม ส่งผลให้
เกาหลีหลุดพ้นจากการครอบครองของญี่ปุ่น

2.3 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศญี่ปุ่น

ไชยวัฒน์ คำชู¹⁶ (2549) “นโยบายต่างประเทศญี่ปุ่นความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง” ได้กล่าวถึงนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นในช่วงกลางศตวรรษที่ 9 ว่ามีเป้าหมายในการแสวงหาความมั่นคงและความมั่นคงให้แก่ประเทศและประชาชนชาวญี่ปุ่นจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จ ต่อมาญี่ปุ่นต้องเผชิญกับปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่ผลักดันให้ญี่ปุ่นต้องมีการทำสงครามและรุกรานประเทศเพื่อนบ้านเพื่อรักษาผลประโยชน์และเป้าหมายของตนเอง จนนำไปสู่การพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่งผลให้ญี่ปุ่นต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝ่ายพันธมิตรซึ่งนำโดยสหรัฐอเมริกา ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นได้มีการมุ่งเน้นไปที่การฟื้นฟูเศรษฐกิจมากขึ้นอันมีเหตุมาจากการที่ญี่ปุ่นถูกจำกัดในเรื่องของกองกำลังทหารตามรัฐธรรมนูญมาตรา 9 ทำให้ญี่ปุ่นสามารถดำเนินนโยบายการทูตทางเศรษฐกิจ (Keizai gaiko หรือ Economic diplomacy) ได้อย่างเต็มที่

วิเชียร อินทะสี¹⁷ (2551) “นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลี ในช่วงการยึดครองและช่วงหลังการได้รับเอกราชจากญี่ปุ่น” ได้กล่าวว่า นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นในช่วงที่ญี่ปุ่นยึดครองเกาหลีนั้นมีความเกี่ยวข้องในการพยายามที่จะควบคุมหรือมีอิทธิพลต่อรัฐอื่น ๆ เพื่อตอบสนองต่อแนวคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติ (Nation Interest) โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการมีอำนาจ เนื่องจากการมีอำนาจจะนำมาสู่ความมั่นคงและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ดังนั้นญี่ปุ่นจึงได้ดำเนินนโยบายต่าง ๆ ในการควบคุมเกาหลีเช่น เน้นการจัดระเบียบการปกครอง การตัดวงจรผลประโยชน์ การเกณฑ์แรงงานชาวเกาหลี การปลูกฝังวัฒนธรรมญี่ปุ่นให้ชาวเกาหลี รวมทั้งการเกณฑ์หญิงเกาหลีเพื่อไปให้บริการทางเพศแก่ทหารญี่ปุ่น ซึ่งสาเหตุที่ญี่ปุ่นต้องดำเนินนโยบายเช่นนี้นั้นมาจากสาเหตุด้านความมั่นคงและการขยายอิทธิพลของชาวต่างชาติ นอกจากนี้เหตุผลทางเศรษฐกิจก็ยังเป็นสาเหตุสำคัญเนื่องจากญี่ปุ่นต้องใช้วัตถุดิบของเกาหลีในการป้อนโรงงานในญี่ปุ่นรวมทั้งใช้เกาหลีเป็นแหล่งระบายสินค้า ซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ญี่ปุ่นสะสมความมั่นคง

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นตั้งแต่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ไปในแนวทางของการแสวงหาความมั่นคงให้กับประเทศของตนเอง เนื่องจากการปัจจัยหลายอย่าง ส่งผลให้ญี่ปุ่นต้องทำการขยายอาณาเขตและมีการรุกรานประเทศเพื่อนบ้าน จนนำมาสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยในระยะเวลาหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2

¹⁶ ไชยวัฒน์ คำชู, นโยบายต่างประเทศญี่ปุ่น: ความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง, 245-253.

¹⁷ วิเชียร อินทะสี, “นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลี ในช่วงการยึดครองและช่วงหลังการได้รับเอกราชจากญี่ปุ่น,”

เนื่องจากการที่ญี่ปุ่นถูกจำกัดในเรื่องกองกำลังทหารตามรัฐธรรมนูญมาตรา 9 ญี่ปุ่นจึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจจนสามารถก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีความมั่งคั่งทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันได้

2.4 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศเกาหลีใต้

อรอนงค์ เปรมะสกุล¹⁸ (2538) “การเมืองระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออก *International Politics in East Asia*” ได้กล่าวว่า เกาหลีใต้ดำเนินนโยบายระหว่างประเทศแบบอ่อนตัว โดยมีพยายามปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์โลก ในขณะที่เดียวกันก็ได้พยายามสร้างภาพลักษณ์และฐานะของประเทศตนเองให้ดูดีในสายตาชาวโลก เกาหลีใต้ได้แสวงหามิตรจากประเทศต่าง ๆ เพื่อลดความกดดันจากเกาหลีเหนือ รวมทั้งพยายามเชื่อมความสัมพันธ์ทางการทูตเพื่อที่จะให้หลายๆประเทศตระหนักถึงภัยคุกคามของคอมมิวนิสต์ โดยในปีค.ศ. 1965 ประธานาธิบดีปักจุงฮีได้มีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์กับนานาประเทศทั่วโลก เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ไทย จีน ฟิลิปปินส์ ฯลฯ การที่เกาหลีใต้มีความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐฯทำให้เกาหลีใต้ได้รับความช่วยเหลือจากอเมริกาตลอดมา อีกทั้งการกระชับความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นส่งผลให้ความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น การที่เกาหลีใต้พยายามเปิดความสัมพันธ์กับนานาประเทศยังเป็นเพิ่มโอกาสในการสร้างความร่วมมือขึ้นระหว่างประเทศอีกด้วย

Seong-Ho Sheen¹⁹ (2559) “นโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้” ได้กล่าวว่า นโยบายต่างประเทศของเกาหลีในยุคสมัยของรัฐบาลประธานาธิบดีปักจุงฮีนั้นมีรากฐานนโยบายต่างประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ มีการมุ่งเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก รวมทั้งเปิดรับเงินช่วยเหลือจากนานาชาติ โดยในสมัยประธานาธิบดีปักจุงฮีได้มีการฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตกับญี่ปุ่นในปีค.ศ. 1965 ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ประเทศอยู่ในฐานะประเทศที่เท่าเทียมกัน โดยในส่วนของสนธิสัญญาความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น ได้มีการระบุไว้ว่าญี่ปุ่นจะต้องให้เงินช่วยเหลือเป็นจำนวน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ พร้อมทั้งเงินกู้ระยะยาวจำนวน 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตั้งแต่ปีค.ศ. 1966-1975 เกาหลีใต้ได้ใช้เงินส่วนนั้นในการปรับแผนเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกาหลีใต้สามารถดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจระยะ 5 ปีได้สำเร็จ

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงลักษณะการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ การที่เกาหลีใต้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไปนั้นแสดงให้เห็น

¹⁸ อรอนงค์ เปรมะสกุล, การเมืองระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออก *International Politics in East Asia*, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง) 170-171.

¹⁹ Seong-Ho Sheen, นโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้, แปลโดย กัททิตรา จิตต์เกษม, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อียิปซี, 2559.), 62.

เห็นถึงความพยายามในการที่จะพัฒนาประเทศ รวมทั้งการพยายามกระชับความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเพื่อสร้างสถานะและภาพลักษณ์ให้ประเทศเกาหลีใต้เองให้ประจักษ์แก่สายตาชาวโลก ตลอดจนการกระชับความสัมพันธ์กับญี่ปุ่น โดยการมุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจจนทำให้ประเทศเกาหลีใต้สามารถดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจได้และประสบความสำเร็จ

2.5 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงและสนธิสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์พื้นฐาน (Treaty on Basic Relations) ของญี่ปุ่นและเกาหลีในปี 1965

Cambridge²⁰ (2557) “South Korea’s Rise Economic Development, Power, and Foreign Relations” ได้กล่าวว่า การปรับความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศนำมาซึ่งบทสรุปข้อตกลงทั้งสอง ได้แก่

1. Treaty on Basic Relations between Japan and Korea
2. The Agreement between Japan and The Republic of Korea Concerning the settlement of problems in regard to Property and claims and economic cooperation

ในสนธิสัญญานับแรกได้มีการสรุปไว้สำหรับการฟื้นฟูความสัมพันธ์ทั่วไป ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเอกอัครราชทูตและการก่อตั้งกงสุลในแต่ละประเทศ ในส่วนของฉบับที่สองได้มีการกำหนดเรื่องการดำเนินการจัดการชำระค่าชดเชยสำหรับในสมัยที่ญี่ปุ่นได้ยึดครองเกาหลี โดยเป็นในรูปแบบของการให้เงินช่วยเหลือและการให้เงินกู้ รวมทั้งหมดเป็นจำนวนเงิน 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นเงินช่วยเหลือโดยตรง เงินจำนวน 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และเงินจำนวน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นเงินจัดการลงทุน

นภดลชาติประเสริฐ²¹ (ม.ป.ป.) “ประวัติศาสตร์การเจรจาเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างญี่ปุ่นกับสาธารณรัฐเกาหลีในปี ค.ศ. 1965” ได้กล่าวว่า เกาหลีใต้และญี่ปุ่นได้มีการลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์พื้นฐาน (Treaty on Basic Relations) และความตกลงอื่น ๆ เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 1965 โดยถือว่าการสิ้นสุดการเจรจาข้อขัดแย้งต่าง ๆ และการชำระความสัมพันธ์ในอดีตที่เกาหลีเคยถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของญี่ปุ่นเมื่อค.ศ. 1910 ตามสนธิสัญญาได้ระบุไว้ว่าทั้งสองประเทศจะต้องสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตและทางกงสุลโดยการแลกเปลี่ยนเอกอัครราชทูต รวมทั้งยกเลิกสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่ได้ลงนามในวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.

²⁰ Cambridge, *South Korean’s Rise Economic Development, Power, and Foreign Relations*, (New York: Cambridge University Press), 17-18.

²¹ นภดลชาติประเสริฐ, “ประวัติศาสตร์การเจรจาเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างญี่ปุ่นกับสาธารณรัฐเกาหลีในปี ค.ศ. 1965,” *วารสารญี่ปุ่นศึกษา* 34,2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560), 98-99.

1910 เช่น ประเด็นเกี่ยวกับค่าชดเชยความเสียหาย โดยญี่ปุ่นจะชำระคืนในรูปของสินค้าและบริการให้แก่เกาหลีใต้เป็นระยะเวลา 10 ปี นับแต่ความตกลงมีผลรวมเป็นมูลค่าเท่ากับ 300 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในกรณีที่การผ่อนชำระบางปีไม่ครบตามมูลค่าที่กำหนด ส่วนต่างที่ไม่ครบจะถูกนำไปสมทบกับการชำระในปีต่อ ๆ ไป รวมทั้งญี่ปุ่นจะให้วงเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำแก่เกาหลีใต้คิดเป็นมูลค่ารวมกัน 200 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงข้อตกลงสนธิสัญญาที่ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงประเด็นความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น ประเด็นข้อพิพาทแรงงานชาวเกาหลีใต้

2.6 เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในช่วงหลังสงครามเย็น

Seongho Sheen²² (2546) “Japan-South Korea Relation: Slowly Lifting the Burden of History?” ได้กล่าวว่า เกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นทั้งสองประเทศเป็นประเทศที่ใกล้เคียงกัน แต่มีความเป็นเพื่อนบ้านที่ห่างไกลกัน เนื่องจากการที่ญี่ปุ่นได้ปกครองเกาหลีในช่วง ค.ศ. 1910-1945 ญี่ปุ่นได้ปกครองเกาหลีอย่างโหดร้ายจนหลงเหลือเป็นบาดแผลทางประวัติศาสตร์แก่คนเกาหลี จนในปี ค.ศ. 1965 ทั้งสองประเทศได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตขึ้น ส่งผลให้เกิดการลงทุนร่วมกันด้านเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. 1970-1980 เศรษฐกิจของเกาหลีใต้ได้เจริญเติบโตขึ้น จนใน ค.ศ. 1990 เกาหลีใต้เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นมีการพัฒนามากขึ้น เช่น กระแสภาพยนตร์ ดนตรีและอาหารเกาหลีใต้แพร่เข้าสู่ประเทศญี่ปุ่น ในอีกด้านหนึ่งตัวการ์ตูนจากญี่ปุ่นก็ได้แพร่เข้าสู่เกาหลีใต้เช่นกัน ท่ามกลางกระแสญี่ปุ่นที่เข้ามาในเกาหลีใต้ รวมทั้งความทรงจำที่เลวร้ายในสมัยที่ญี่ปุ่นยังคงปกครองเกาหลีส่งผลให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มชาตินิยมในเกาหลีใต้ต่อญี่ปุ่น แม้จะมีความพยายามในการกระชับความสัมพันธ์กัน แต่จากกระแสดังกล่าวส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางการเมืองของทั้งสองประเทศเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้นการค้าระหว่างประเทศจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญในการกระชับความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่น โดยในปี ค.ศ. 2003 ทั้งสองประเทศได้มีการจัดตั้งข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ขึ้น ทั้งสองประเทศได้มีการพึ่งพาในด้านเศรษฐกิจ โดยเกาหลีใต้ได้ยึดหลักการพัฒนาเศรษฐกิจตามแบบของญี่ปุ่น และญี่ปุ่นได้กลายเป็นแหล่งผลิตเทคโนโลยีที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรมการผลิตของเกาหลีใต้

²² Seongho Sheen, “Japan-South Korea Relation: Slowly Lifting the Burden of History?,” Asia-Pacific Center for Security Studies, 2003 (October 2003): 1-7.

Hosup Kim²³ (2554) “The Role of Political Leadership in the Formation of Korea-Japan Relations in the Post- Cold War Era” ได้กล่าวว่าการพัฒนาความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นหลังสงครามเย็นที่เติบโตขึ้นจากบทบาทของผู้นำของทั้งสองประเทศในแต่ละสมัย อีกทั้งเรื่องราวในประวัติศาสตร์ในสมัยที่เกาหลีถูกปกครองโดยญี่ปุ่นก็ได้ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นความขัดแย้งในด้านการทูต ในบทความได้กล่าวว่า เนื่องจากเกาหลีใต้ได้เข้าร่วมแผนการ Korean-Japanese Partnership aiming at the twenty-first century เพื่อให้ทั้งสองประเทศได้ร่วมมือในการสร้างแนวทางในอนาคตร่วมกัน การเข้าร่วมประชุมของทั้งสองประเทศถือว่าตั้งอยู่บนความร่วมมือของการเป็นมิตร ทั้งสองประเทศได้ร่วมปรึกษาหารือกันพร้อมกับได้พูดคุยเกี่ยวกับประเด็นความโหดร้ายทารุณที่ญี่ปุ่นได้ทำสมัยที่ยังปกครองดินแดนเกาหลี โดยรัฐบาลญี่ปุ่นได้ยอมรับและขอโทษอย่างจริงใจ รัฐบาลญี่ปุ่นมองว่าจากการขอโทษดังกล่าวจะนำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนทรัพยากรมนุษย์ได้ โดยเฉพาะกับเกาหลีใต้ที่จะถือว่าเป็นการเปิดประตูสู่สินค้าของญี่ปุ่นที่จะเข้ามาสู่เกาหลีอย่างเป็นทางการ หลังจากการเข้าร่วมประชุมดังกล่าวส่งผลให้คนญี่ปุ่นเดินทางเข้าประเทศเกาหลีใต้สูงขึ้นมากกว่า 10 % ในแต่ละปี จำนวนของประชาชนญี่ปุ่นที่ชื่นชอบในเกาหลีใต้ได้เติบโตสูงขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก เนื่องจากการดำเนินความร่วมมือในรูปแบบของการเป็นมิตร ญี่ปุ่นจึงได้เสนอให้เกาหลีใต้เข้าร่วมเขตการค้าเสรี (FTA) รวมทั้งได้มีการพูดคุยเกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจภายใต้การร่วมมือขององค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่น (JETRO) และ สถาบันเพื่อนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกาหลี (KIEP) จากการประชุมถือว่าเป็นโอกาสให้ทั้งสองชาติได้ดำเนินการเขตการค้าเสรี

แต่ในปี 2001 ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นต้องชะงักงัน เนื่องจากในสมัยนายกรัฐมนตรีโคอิซึมิ ได้มีการบรรจุเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ในมุมมองของฝ่ายอนุรักษนิยมของญี่ปุ่นลงในหนังสือเรียนประถมญี่ปุ่น รวมทั้งยังได้เดินทางไปเคารพศาลเจ้ายาสุคุนิ (靖国神社) โดยการกระทำดังกล่าวของนายกรัฐมนตรีโคอิซึมิส่งผลให้ประชาชนชาวเกาหลีใต้ไม่พอใจและส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นดำเนินไปในทิศทางที่แย่ง อีกทั้งประเด็น Comfort Women ที่มีการเกณฑ์ผู้หญิงชาวเกาหลีไปเป็นนางบำเรอให้แก่ทหารญี่ปุ่น ซึ่งประเด็น Comfort Women มักจะเป็นประเด็นที่ฝ่ายอนุรักษนิยมของญี่ปุ่นปฏิเสธข้อเท็จจริงมาตลอด ต่อมาในยุคของประธานาธิบดีฟูกุคะ ยาสุโอะ ได้แสดงให้เห็นถึงท่าทีต่อประเทศเกาหลีใต้ที่เปลี่ยนไป ประธานาธิบดีฟูกุคะมีความต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์กับเกาหลีใต้ไว้ โดยมีการแสดงความเคารพต่อเหยื่อชาวเกาหลีในช่วงที่ถูกปกครองโดยทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งได้มีการประกาศว่าจะไม่เดินทางไปเคารพศาลเจ้ายาสุคุนิ

²³ Hosup Kim, “The Role of Political Leadership in the Formation of Korea- Japan Relations in the Post- Cold War Era,” *Asian Perspective*, 35 No.1, (2011): 122-130.

จากบทความยังได้กล่าวว่าในการดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นหน้าที่ของการเป็นผู้นำทางการเมืองนั้นมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากทั้งสองประเทศนี้เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนาน ในบางกรณีประเด็นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ก็สามารถกลายเป็นประเด็นขัดแย้งทางการทูตได้ แต่ในบางครั้งนักการเมืองเกาหลีใต้หรือญี่ปุ่นก็ได้ตัดสินใจทำในสิ่งที่สวนทางต่อผลประโยชน์ของชาติ อย่างเช่นกรณีนายกรัฐมนตรีโคอิจิมิที่เดินทางไปเคารพศาลเจ้ายาสุคุนิ²⁴ ทั้ง ๆ ที่มีการต่อต้านจากรัฐบาลเกาหลีใต้ ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าบทบาทของผู้นำของแต่สมัยนั้นค่อนข้างมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่น อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ผู้นำทั้งสองประเทศจึงต้องระมัดระวังการจัดการปัญหาเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะผู้นำของประเทศญี่ปุ่นในการแสดงความคิดเห็นโดยไม่ได้คำนึงถึงการกระทำต่อประเทศเพื่อนบ้านในอดีต จึงอาจจะทำให้การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นในอนาคตกลายเป็นเรื่องที่ยากขึ้น

นภตล ขาติประเสริฐ²⁵ (2557) “ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีกับญี่ปุ่น ค.ศ. 1965-2009” ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่นในช่วงปีค.ศ. 1965 ถึง ค.ศ. 2009 ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในความสัมพันธ์ที่มีการพึ่งพากันมากยิ่งขึ้น โดยเห็นได้จากความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ ในสมัยประธานาธิบดีปักจุงฮึนนั้นต้องการที่จะเร่งขยายการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักและพัฒนาเทคโนโลยี โดยในขณะนั้นญี่ปุ่นก็ต้องการที่จะขยายการส่งออกเทคโนโลยีด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นเกาหลีใต้จึงเหมาะสมในการรับเทคโนโลยีของญี่ปุ่นมาพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของเกาหลีและญี่ปุ่นเกิดการขยายตัว

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาสามารถนำข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมนี้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น อีกทั้งยังสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นมีการร่วมมือกันทางด้านเศรษฐกิจจนสามารถก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ ทั้ง ๆ ที่ทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเคยเป็นประเทศที่มีบาดแผลทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน

²⁴ ศาลเจ้ายาสุคุนิ หรือเรียกกันว่าสุสานยาสุคุนิ เป็นที่ที่ไว้เคารพศพและทหารผ่านศึกชาวญี่ปุ่น รวมทั้งยังเป็นสถานที่ที่แสดงชิ้นส่วนความทรงจำของทหารและพลเรือนที่ต้องสูญเสียญาติพี่น้องในช่วงสงคราม เปรียบเสมือนศูนย์กลางความขัดแย้งระหว่างจีน ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ (ดูข้อมูลเพิ่มเติม: VoiceOnline, สุสานยาสุคุนิ แผลเป็นทางประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2020, เข้าถึงจาก <https://www.voicetv.co.th/read/78786>),

²⁵ นภตล ขาติประเสริฐ, “ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีกับญี่ปุ่น ค.ศ. 1965-2009,” *International Journal of East Asia Studies*, 22 No.1. (September 2557): 105-107.

เมื่อพิจารณาจากวรรณกรรมที่ได้ทบทวนมาทั้งหมด จะพบว่าเกาหลีและญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันอย่างลึกซึ้ง ผลจากการที่ญี่ปุ่นปกครองเกาหลีด้วยการกระทำที่กดขี่ โหดร้าย และยังได้มีการเอารัดเอาเปรียบเกาหลีส่งผลให้ทั้งสองประเทศมีความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้น ในขณะที่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปได้สะท้อนให้เห็นความร่วมมือของทั้งสองประเทศ ในการเริ่มที่จะเข้ามาพูดคุยกัน โดยการมองผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ ทว่า ในความร่วมมือของทั้งสองประเทศนั้นมิได้ดำเนินไปอย่างราบรื่น เนื่องจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่เกาหลีเคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น รวมทั้งความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ที่ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศนี้เกิดความสั่นคลอน

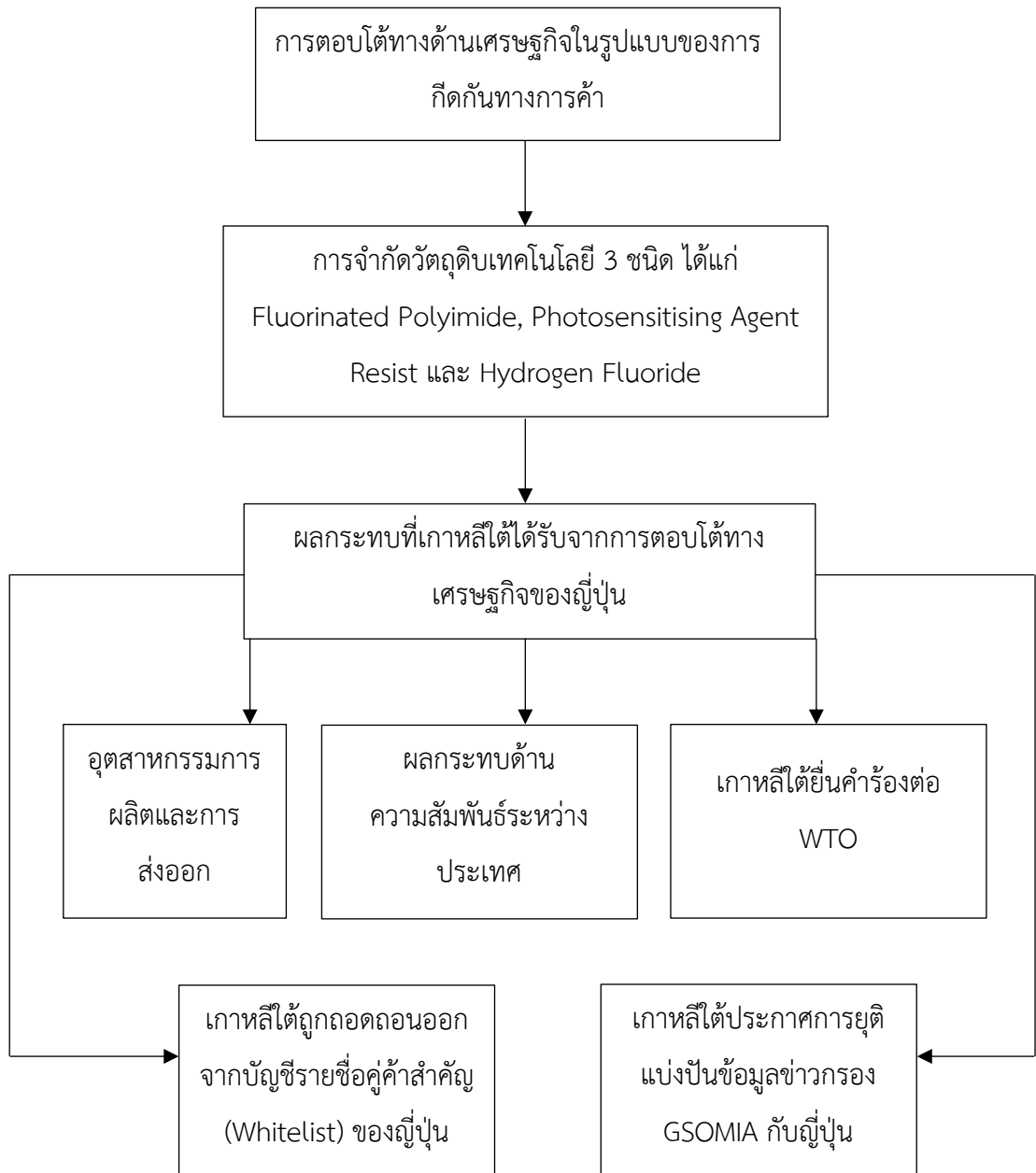
2.7 กรอบการศึกษาและการวิเคราะห์

งานวิจัยเรื่อง บาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ มีประเด็นในการศึกษาทั้งหมด 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้แก่

ประเด็นที่ 1 ศึกษามาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้

ประเด็นที่ 2 ศึกษาผลกระทบที่เกาหลีใต้ได้รับจากมาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น

โดยทำการแบ่งกรอบการศึกษาได้ตามภาพดังนี้

บทที่ 3

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นภายใต้ประเด็นการฟ้องร้อง

ค่าเสียหายชดเชยให้แก่แรงงานชาวเกาหลีใต้

3.1 บริบทความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น

ประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน เนื่องจากทั้งสองประเทศมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้กัน อีกสาเหตุหนึ่งคือคาบสมุทรเกาหลีถือว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของญี่ปุ่น ดังนั้นญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องดำเนินวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มาสู่การมีอิทธิพลเหนือคาบสมุทรเกาหลี เพื่อที่จะเป็นเจ้าแห่งอาณานิคมญี่ปุ่นจึงได้เริ่มทำสงครามกับประเทศต่าง ๆ จนในที่สุด ญี่ปุ่นสามารถยึดครองเกาหลีได้สำเร็จ ในช่วงค.ศ. 1910 - 1945 เกาหลีได้ตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่น ในระหว่างช่วงที่เกาหลีถูกญี่ปุ่นปกครอง ญี่ปุ่นได้ทำการเอารัดเอาเปรียบชาวเกาหลีทั้งในเรื่องการบริโภค การศึกษา รวมถึงได้พยายามปลุกฝังความเป็นญี่ปุ่นให้แก่คนเกาหลีเพื่อที่คนเหล่านั้นจะได้เติบโตไปเป็นแรงงานของประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งยังมีการเกณฑ์ผู้หญิงชาวเกาหลีไปเป็นนางบำเรอให้แก่ทหารญี่ปุ่นในช่วงสงคราม อีกทั้งยังมีการเกณฑ์แรงงานชายเกาหลีไปใช้เป็นแรงงานในภาคการผลิตของญี่ปุ่นด้วย²⁶

ภาพที่ 3.1 : แรงงานชาวเกาหลีที่ถูกบังคับใช้แรงงานช่วงสงคราม

ที่มา : <https://www.wsj.com/articles/forced-labor-dispute-strains-japan-south-korea-relations-11547298003>

²⁶ วีระชัย โขคมุกดา, ประวัติศาสตร์เกาหลี ดินแดนแห่งความแตกแยกจนถึงปัจจุบัน.

ภายหลังจากที่ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 สหรัฐฯ ได้เข้ามาดำเนินนโยบายยึดครองญี่ปุ่น โดยมีการจัดระเบียบใหม่ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 9 จำกัดกองกำลังทหารของญี่ปุ่น ในขณะที่เกาหลีได้มีการได้มีการแบ่งแยกประเทศออกเป็น 2 ประเทศ เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งในเรื่องนโยบายการยึดครองเกาหลีของประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร ได้มีการแบ่งประเทศออกเป็นประเทศเกาหลีเหนือที่ปกครองโดยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์และประเทศเกาหลีใต้ที่มีการปกครองโดยระบอบเสรีประชาธิปไตย²⁷

เนื่องจากปัญหาในประวัติศาสตร์ช่วงที่ญี่ปุ่นปกครองเกาหลีส่งผลให้การดำเนินการเปิดความสัมพันธ์ของสองประเทศนี้ดำเนินไปอย่างยากลำบาก จนกระทั่งในปีค.ศ. 1965 เกาหลีใต้และญี่ปุ่นได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตขึ้น โดยในขณะนั้นผู้นำของเกาหลีใต้ได้มีความต้องการในการที่พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เกาหลีใต้จึงมีความต้องการพึ่งพาญี่ปุ่นในแง่ของการวางรากฐานการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังนั้นเกาหลีใต้จึงจำเป็นต้องยอมให้ความร่วมมือและเปิดรับเงินชดเชยจากเงินชดเชยระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น จากการเซ็นสัญญาดังกล่าวได้ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศกลายเป็นความสัมพันธ์ในฐานะประเทศที่เท่าเทียมกัน²⁸ จนในปีค.ศ. 1970-1980 ญี่ปุ่นได้กลายเป็นประเทศคู่ค้ารายใหญ่ของเกาหลีใต้ อีกทั้งเศรษฐกิจเกาหลีใต้ได้ถือว่ามี การขยายตัวและประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

อีกปัจจัยหนึ่งนอกจากเหตุผลทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจแล้ว เหตุผลในด้านความมั่นคงก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นจำเป็นต้องพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศร่วมกัน ในช่วงสงครามเย็นทั้งสองประเทศได้เผชิญกับภาวะการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ ดังนั้นเกาหลีใต้และญี่ปุ่นจึงได้มีการประชุมหารือกันส่งผลให้ความสัมพันธ์ด้านการเมืองและความมั่นคงระหว่างทั้งสองประเทศมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ในระหว่างการประชุมสุดยอดในปีค.ศ. 1998 ทั้งสองประเทศได้มีการร่างปฏิญญาร่วม โดยฝ่ายญี่ปุ่นได้มีการกล่าวคำขอโทษอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนที่กระทำต่อเกาหลีในอดีต จากคำปฏิญญาดังกล่าวส่งผลให้การประชุมสุดยอดครั้งนี้เป็นไปด้วยดีจากการประชุมครั้งนี้ได้ถือว่าการสถาปนาความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในขั้นปกติอย่างแท้จริง

ต่อมาใน ค.ศ. 2001 ความคิดชาตินิยมได้มีบทบาทสำคัญต่อความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่น อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนผ่านด้านการเมือง ประวัติศาสตร์ที่ญี่ปุ่นกระทำต่อเกาหลี ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศกลับมาตึงเครียดอีกครั้ง มีการกล่าวถึงประเด็นการแก้ไขหนังสือเรียน

²⁷ นพดล ชาติประเสริฐ, เกาหลีปัจจุบัน Korea Today, (กรุงเทพฯ: ศูนย์เกาหลีศึกษาสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2560), หน้า 56.

²⁸ Seong-Ho Sheen, นโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้, 86-87.

ญี่ปุ่น โดยมีเนื้อหาในแง่ของการพยายามกลบเกลื่อนการกระทำที่ไม่ดีของญี่ปุ่นในหนังสือเรียน ทำให้ชาวเกาหลีใต้ไม่พอใจเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่น ๆ ซึ่งประเด็นส่วนใหญ่ที่ถูกหยิบยกมาเป็นอุปสรรคในการดำเนินความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นที่มีรากฐานมาจากเรื่องราวในประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น²⁹

3.2 บริบทความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นได้มีการดำเนินมาตั้งแต่ในช่วงที่ญี่ปุ่นปกครองเกาหลีใต้ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว โดยในช่วงนั้นญี่ปุ่นได้ให้เกาหลีเป็นแหล่งผลิตและส่งออกวัตถุดิบแก่โรงงานญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลก แต่หลังจากญี่ปุ่นยอมแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 เกาหลีได้ถูกแบ่งเป็นสองส่วน ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นนั้นถือว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีการติดต่อกัน จนกระทั่งในปีค.ศ. 1965 ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศได้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง เมื่อประธานาธิบดีปาร์คจุงฮีได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นขึ้นอีกโดยมีการลงนามสนธิสัญญาข้อตกลงสิทธิขั้นพื้นฐาน (Treaty on Basic Relations between Japan and Korea) ร่วมกันในปีค.ศ. 1965³⁰ โดยในข้อตกลงดังกล่าวได้ระบุไว้ถึงเรื่องข้อตกลงเกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสิทธิในการเรียกร้อง ญี่ปุ่นจะให้เงินช่วยเหลือแก่เกาหลีใต้จำนวน 300 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เงินกู้ระหว่างรัฐบาลระยะยาวจำนวน 200 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และเงินกู้สำหรับภาคเอกชนอีกจำนวน 300 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ประธานาธิบดีปาร์คจุงฮีได้นำเงินดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินการพัฒนาแผนเศรษฐกิจ 5 ปี จนประสบความสำเร็จในที่สุด³¹

ในช่วงหลังสงครามโลก ญี่ปุ่นถือว่าเป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจจนสามารถประสบความสำเร็จ ดังนั้นญี่ปุ่นจึงมีบทบาทสำคัญในด้านของการเป็นต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจให้แก่เกาหลีใต้³² ญี่ปุ่นได้ให้ความช่วยเหลือเกาหลีใต้ในการมีส่วนช่วยพัฒนา

²⁹ ไชยวัฒน์ คำชู, นโยบายต่างประเทศญี่ปุ่น: ความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง, 253-260.

³⁰ Seong-Ho Sheen, นโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้, 86-87.

³¹ เรื่องเดียวกัน.

³² Sang-young Rhyu and Seungjoo lee, "Changing Dynamic in Korea-Japan Economic Relation: Policy Ideas and Development Strategies," *Asian Survey* 46, 2 (March-April 2006), 198.

เศรษฐกิจเกาหลีใต้ผ่านความช่วยเหลือ ODA ของญี่ปุ่น³³ รวมทั้งยังได้มีส่วนในการเปิดขยายการค้า และการลงทุน FDI³⁴ ในเกาหลีใต้³⁵

ช่วงแรกเกาหลีใต้ถือว่าเป็นประเทศที่ยากจนที่สุดในโลก มีพื้นที่เกษตรกรรมน้อย อีกทั้งภาคอุตสาหกรรมที่ถูกทำลาย ช่วงนั้นเกาหลีใต้จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างชาติ กล่าวได้ว่าเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ในสมัยนั้นอยู่เพราะเงินช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติในการนำเข้าอาหารและวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม³⁶ สืบเนื่องจากเกาหลีใต้มีพื้นที่เพาะปลูกที่จำกัด รัฐบาลจึงมุ่งสนับสนุนพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกแทน เกาหลีใต้จึงได้นำเข้าวัตถุดิบและเทคโนโลยีต่าง ๆ จากญี่ปุ่นมาใช้ในการผลิตและส่งออกไปยังนอกประเทศ ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของญี่ปุ่น ทำให้ประธานาธิบดีปาร์คจุงฮีเล็งเห็นว่าเกาหลีใต้ควรปรับเปลี่ยนการส่งออกแบบดั้งเดิมมาเป็นการใช้เทคโนโลยีระดับสูงในการผลิต ดังนั้นจึงมีการนำเข้าเทคโนโลยีจากญี่ปุ่นมาใช้ในอุตสาหกรรมเกาหลีเป็นจำนวนมาก³⁷ อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจเกาหลีใต้ในช่วงแรกเป็นไปในรูปแบบของพึ่งพาเงินทุนและเทคโนโลยีจากญี่ปุ่นในการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ

ปีค.ศ. 1960-1979 การพัฒนาของภาคอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกของเกาหลีใต้ถือว่ามี ความเจริญเติบโตเป็นอย่างมาก เกาหลีใต้ยังได้มีการก่อตั้ง POSCO³⁸ ซึ่งได้รับเงินทุนและแรงสนับสนุนจากญี่ปุ่นในถ่ายทอดเทคโนโลยีมาใช้ในการแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งการที่ญี่ปุ่นได้ออบอุ้มเศรษฐกิจเกาหลีได้นั้น ส่งผลให้เกาหลีใต้เป็นแหล่งส่งออกสินค้าที่สำคัญต่อญี่ปุ่น ในขณะที่เดียวกัน ญี่ปุ่นก็เป็นแหล่งนำเข้าวัตถุดิบที่สำคัญของเกาหลีใต้³⁹

³³ Official Development Assistance – ODA หรือความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ โดยความช่วยเหลือของ ODA ประกอบด้วยความช่วยเหลือแบบให้เปล่า (Grant Aid) ความร่วมมือทางวิชาการ (Technical Cooperation) และความช่วยเหลือแบบเงินกู้ (Loan Aid) (ไชยวัฒน์ คำชู, 2549)

³⁴ Foreign Direct Investment: FDI หรือการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ คือขนาดเงินลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติที่มีต่อธุรกิจ ในประเทศเกาหลีใต้ (ดูข้อมูลเพิ่มเติมจาก Terrabkk, เงินลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) ไหน? เข้าไทยเยอะสุด, accessed March 19, 2021, available from <https://www.terrabkk.com/articles/195188/เงินลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ-fdi-ไหน-เข้าไทยเยอะสุด>)

³⁵ Kim Gyu-Pan, “Korea’s Economic Relations with Japan,” *Korea’s Economy* 31 (May 2017), 24.

³⁶ นพดลชาติประเสริฐ, เกาหลีปัจจุบัน *Korea Today*, 109-114.

³⁷ Sang-young Rhyu and Seungjoo lee, *Changing Dynamic in Korea-Japan Economic Relation: Policy Ideas and Development Strategies*, 201-202.

³⁸ POSCO ย่อมาจาก Pohang Iron and Steel Company เป็นโรงงานผลิตเหล็กกล้าครบวงจรแห่งแรกของประเทศเกาหลีใต้ ถูกก่อตั้งขึ้นในระหว่างเดือนเมษายน ค.ศ. 1970 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1981 ที่เมืองโพฮัง ของจังหวัดคยองซังเหนือ (ดูข้อมูลเพิ่มเติมจาก JointTravel, *Posco Museum Pohang*, accessed January 8, 2021, available from <https://www.jointtravel.com/south-korea-travel-information/pohang-posco.html/>)

³⁹ Sang-young Rhyu and Seungjoo lee, *Changing Dynamic in Korea-Japan Economic Relation: Policy Ideas and Development Strategies*, 7.

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้จากแต่เดิมที่เคยกลายเป็นฝ่ายพึ่งพาญี่ปุ่นได้เปลี่ยนไปในรูปแบบที่มีการพึ่งพากันมากขึ้น เนื่องจากปัญหาที่เกาหลีใต้ขาดดุลทางการค้ากับญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1978 หลังจากการสิ้นสุดการช่วยเหลือของ ODA เกาหลีใต้อีกยังคงพึ่งพาการนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก อีกทั้งในภาคการผลิตของเกาหลีใต้อีกมีการผลิตสินค้าที่เหมือนกับของญี่ปุ่น ดังนั้นเกาหลีใต้จึงจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบและเทคโนโลยีจากญี่ปุ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐบาลจึงมีมาตรการออกมาใช้ในการลดการขาดดุลกับญี่ปุ่นแต่ก็ต้องล้มเลิกไป เพราะจากการประชุมระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในปี ค.ศ.1992 ทั้งสองประเทศลงความเห็นว่าแก้ไขปัญหาการขาดดุลโดยการจัดตั้งมูลนิธิความร่วมมือในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีในแต่ละประเทศ โดยเกาหลีใต้มองหาแนวทางในการเพิ่มความสมดุลในด้านเศรษฐกิจแทน เริ่มจากการสนับสนุนการพัฒนาชิ้นส่วนและวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเกาหลี ส่งเสริมการส่งออกไปยังญี่ปุ่นและกระตุ้นการลงทุนในการเป็นคู่ค้ากับบริษัทญี่ปุ่นในเกาหลีใต้⁴⁰

ผลจากมาตรการดังกล่าวส่งผลให้เกาหลีใต้เร่งพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโต แต่เนื่องจากเกาหลีใต้อีกคงนำเข้าวัตถุดิบที่สำคัญจากญี่ปุ่น มูลค่าการขาดดุลของเกาหลีใต้อีกจึงไม่ลดลง ญี่ปุ่นยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการนำเข้าสินค้าในเกาหลีใต้อยู่ แสดงให้เห็นว่าทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ในการพึ่งพาทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเกาหลีใต้เป็นแหล่งส่งออกที่สำคัญต่อญี่ปุ่น ดังนั้นเมื่อเกาหลีใต้เพิ่มจำนวนการนำเข้าจากญี่ปุ่น การส่งออกของญี่ปุ่นก็จะเพิ่มขึ้น แต่หากเกาหลีใต้ลดการนำเข้า การส่งออกของญี่ปุ่นก็จะลดลงไปด้วยเช่นกัน

ในช่วงยุค 2000 เศรษฐกิจของเกาหลีใต้พัฒนาจนสามารถตามทันญี่ปุ่นได้ การพัฒนาทางเทคโนโลยีและการส่งออกของเกาหลีใต้อีกได้ขยายตัว ส่งผลให้การพึ่งพาในการนำเข้าวัตถุดิบบางส่วนจากญี่ปุ่นนั้นลดลง โดยสินค้าที่ลดการนำเข้าจากญี่ปุ่นได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้า อุปกรณ์เซมิคอนดักเตอร์ (Semiconductor) และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ในทางกลับกันการนำเข้าของอุปกรณ์เคมีภัณฑ์และวัตถุดิบบางชนิดจำพวกเหล็กก็ยังคงมีการนำเข้าจากญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก

อีกหนึ่งสาเหตุที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงการพึ่งพาระหว่างทั้งสองประเทศนี้คือ การลงทุนจากบริษัทในเกาหลีใต้อีกที่มีมากขึ้น ในช่วงยุค 2000 ญี่ปุ่นให้ความสนใจต่อการลงทุนในเกาหลีใต้น้อยมาก เนื่องจากมองไม่เห็นทิศทางในการทำกำไรได้ แต่หลังจากที่เกาหลีใต้อีกยกระดับอุตสาหกรรมในประเทศของตนให้ก้าวเข้าสู่ตลาดโลกแล้ว ภาพลักษณ์ของเศรษฐกิจเกาหลีใต้อีกต่อญี่ปุ่นนั้นเป็นไปในทางที่ดียิ่งขึ้น ส่งผล

⁴⁰ Kim, Korea's Economic Relations with Japan, 25-26.

ให้ญี่ปุ่นมีความสนใจในการลงทุนและจัดท้าวสตูดิโอหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้อุตสาหกรรมเกาหลีใต้ ส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากบริษัทในญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นตามมา⁴¹

จากที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นตั้งแต่ในช่วงหลังจากที่เกาหลีใต้มีการแบ่งแยกประเทศ ประเด็นเรื่องเศรษฐกิจนั้นถือว่าเป็นตัวการสำคัญในการขับเคลื่อนความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ ในช่วงแรกญี่ปุ่นถือว่าเป็นบทบาทมากในการช่วยเหลือเกาหลีใต้ในการฟื้นฟูประเทศ โดยมีการมอบเงินช่วยเหลือและมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ มาสู่เกาหลีใต้ ส่งผลให้ญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศสำคัญในการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อมาใช้ในการส่งออกสินค้าของเกาหลีใต้ ซึ่งถือว่าในช่วงแรกรูปแบบเศรษฐกิจของเกาหลีใต้มีทิศทางไปในการพึ่งพาญี่ปุ่นโดยส่วนใหญ่ ต่อมาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศได้เริ่มพัฒนาไปในทิศทางของการพึ่งพากันและกันมากขึ้น ในการพัฒนาเศรษฐกิจ เกาหลีใต้จำเป็นต้องนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการส่งออก ส่วนญี่ปุ่นได้ประโยชน์จากการส่งออกสินค้าไปยังเกาหลีใต้ ต่อมาเกาหลีใต้ประสบปัญหาในการขาดดุลทางการค้ากับญี่ปุ่น ดังนั้นเกาหลีใต้จึงเริ่มหาวิธีในการลดการขาดดุล เกาหลีใต้จึงจำเป็นต้องพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจของตน เพื่อลดปริมาณการนำเข้า พร้อมทั้งยังแสวงหาเทคโนโลยีจากบริษัทญี่ปุ่นในการมาลงทุนในประเทศเพื่อเป็นการลดต้นทุน จนในที่สุดเกาหลีใต้และญี่ปุ่นก็ได้กลายมาเป็นประเทศคู่ค้ากัน หลังจากวิกฤตการณ์ค่าเงินในปี 2008 แสดงให้เห็นว่าทั้งสองประเทศมีความพร้อมในการก้าวขึ้นมาเป็นประเทศชั้นนำของโลกทางด้านเศรษฐกิจ เห็นได้จากการที่ทั้งสองประเทศมีการร่วมมือกันในด้านเศรษฐกิจกับประเทศที่สาม ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจเกาหลีใต้และญี่ปุ่นนั้นต่างเป็นที่ยอมรับในตลาดโลกแล้ว

3.3 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้และมาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นภายใต้ประเด็นการฟ้องร้องค่าเสียหายชดเชยให้แก่แรงงานชาวเกาหลี

ความขัดแย้งระหว่างทั้งสองประเทศเกิดจากความเห็นต่างในเรื่องเกี่ยวกับประเด็นการฟ้องร้องค่าเสียหายชดเชยให้แก่แรงงานชาวเกาหลี เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2018 ศาลของเกาหลีใต้ได้ตัดสินให้บริษัทญี่ปุ่นจ่ายค่าเสียหายชดเชยให้แก่อดีตแรงงานชาวเกาหลีที่ถูกเกณฑ์ไปใช้แรงงานในช่วงที่ญี่ปุ่นปกครองเกาหลี โดยมีในคำแถลงการณ์ของศาลได้กล่าวว่าแรงงานแต่ละคนสามารถเรียกเงินชดเชยค่าเสียหายจากบริษัทญี่ปุ่นแต่ละบริษัทได้โดยตรง ซึ่งประเด็นดังกล่าวได้กลายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น⁴²

⁴¹ Mukoyama, Japan-South Korea Economic Relations Grow Stronger in a Globalized Environment, 8-16.

⁴² Cheol Hee Park, "Expanding Spirals of South Korea-Japan Conflict," *Estrangement Between South Korea and Japan as a Barrier to Trilateral Cooperation* (Nov. 2019), 4-5.

แท้ที่จริงแล้ว ประเด็นการเรียกร้องดังกล่าวเกิดขึ้นแล้วในญี่ปุ่นตั้งแต่ปีค.ศ. 1997 แต่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร จนกระทั่งก่อนปีค.ศ. 2010 อดีตแรงงานชาวเกาหลีได้มีการร้องทุกข์ไปยังศาลที่ญี่ปุ่นเกี่ยวกับเรื่องการขอค่าชดเชยอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมจากบริษัทญี่ปุ่น แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ในปีค.ศ. 2012 ประเด็นการฟ้องร้องค่าเสียหายชดเชยแก่แรงงานชาวเกาหลีได้มีการร้องไปพิจารณาอีกครั้งในศาลเกาหลีใต้⁴³ ต่อมาในปีค.ศ. 2013 ศาลของเกาหลีใต้ได้มีคำสั่งให้บริษัทบริษัทมิตซูบิชิ เฮฟวี อินดัสทรีรี่ (Mitsubishi Heavy Industries) ของญี่ปุ่นจ่ายเงินค่าเสียหายชดเชยแก่แรงงานชาวเกาหลีที่ถูกบังคับให้ใช้แรงงานในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จำนวน 5 คน โดยในปีค.ศ. 2013 ศาลสูงสุดโซลก็ได้มีคำสั่งให้บริษัทต่อมาศาลสูงสุดปูซานได้มีคำสั่งให้บริษัทนิปปอน สตีลและสุมิโตโมะ เมทัล (Nippon Steel and Sumitomo Metal Cooperation) จ่ายเงินให้แก่โจทก์อีกคนละ 89,800 เหยียญสหรัฐฯ ซึ่งคำสั่งศาลดังกล่าวได้รับการพิพากษาในปีค.ศ. 2018 โดยศาลได้กล่าวว่าบริษัทดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องในการบังคับใช้แรงงานชาวเกาหลีให้ทำงานหนัก อีกทั้งยังไม่มีมีการจ่ายค่าจ้างและจัดหาที่พักที่ดีและเหมาะสมให้แก่แรงงาน⁴⁴

ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศจึงเริ่มเกิดความตึงเครียดขึ้นมา จากคำตัดสินของศาลดังกล่าว ญี่ปุ่นมองว่าคำวินิจฉัยของศาลนั้นไม่ยุติธรรม เนื่องจากเรื่องประเด็นการจ่ายเงินชดเชยความเสียหายให้แก่แรงงานนั้นได้รับการสะสางเรียบร้อยแล้วในสนธิสัญญาความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐาน ในปีค.ศ. 1965 โดยในสนธิสัญญาได้มีการระบุไว้ถึงเงินค่าแรงที่ค้าง อีกทั้งประเด็นการชดเชยค่าเสียหายจากสงครามให้แก่ผู้ที่ถูกเกณฑ์แรงงานมา จากการลงนามสัญญาครั้งนั้นถือว่าการสิ้นสุดของปัญหาดังกล่าว อีกทั้งการชดเชยค่าเสียหายควรจะเป็นหน้าที่ของรัฐบาลเกาหลีใต้ ในส่วนของรัฐบาลเกาหลีใต้ก็ได้ออกมาบอกว่าในจำนวนเงิน 300 ล้านเหรียญฯที่ญี่ปุ่นมอบให้เพื่อเป็นเงินชดเชยนั้นเป็นเงินส่วนค่าชดเชยความเสียหายจากความเจ็บปวดที่ได้รับในประวัติศาสตร์ซึ่งเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานอยู่ด้วย ซึ่งเกาหลีใต้จำเป็นต้องแบ่งเงินในส่วนนี้ไปมอบให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบเพื่อแสดงความรับผิดชอบ⁴⁵ ในความเห็นเกี่ยวกับการวินิจฉัยของศาลนั้น รัฐบาลเกาหลีใต้ได้สนับสนุนคำวินิจฉัยของศาลและมองว่าญี่ปุ่นควรที่จะเคารพคำตัดสินของศาลและดำเนินเรื่องค่าชดเชยเสีย จากการความเห็นที่ไม่ตรงกันของนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองโดยตรง ญี่ปุ่นพยายามที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาทางการทูตกับเกาหลีใต้ แต่ก็ไม่ได้รับการตอบรับใด ๆ จากเกาหลีใต้⁴⁶ ต่อมาได้มีการ

⁴³ Cheol Hee Park, *Expanding Spirals of South Korea-Japan Conflict*, 4.

⁴⁴ Fahrizal Nugroho, M. Mossadeq Bahri, *History and Japanese South Korea Trade Wars*, 52.

⁴⁵ Matichon Online, *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ญี่ปุ่น-สาธารณรัฐ*, เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2664, เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/foreign/indepth/news_1661642.

⁴⁶ Cheol Hee Park, *Expanding Spirals of South Korea-Japan Conflict*, 4-5.

เสนอทางออกสำหรับทั้งสองประเทศในการจัดการปัญหาว่าทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นควรจะจ่ายค่าเสียหายชดเชยให้แก่แรงงานแต่วิธีการดังกล่าวก็ไม่ประสบผลสำเร็จ⁴⁷

ในเดือนกรกฎาคม ปีค.ศ. 2019 กระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรม (MITI) ของญี่ปุ่นประกาศว่ามีแผนที่จะจำกัดสินค้าวัสดุและเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิตเซมิคอนดักเตอร์ ได้แก่ ไฮโดรเจน ฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride), ฟลูออไรด์โพลีอิมิด (Fluorinated Polyimides) และโฟโตเซนซิไทซิง เอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist) ซึ่งวัสดุดังกล่าวถือว่ามี ความสำคัญอย่างยิ่งต่อภาคการผลิตของเกาหลีใต้⁴⁸ อีกทั้งยังได้ประกาศอีกว่ารัฐบาลญี่ปุ่นมีความเต็มใจในการตัดเกาหลีใต้ออกจากบัญชี Whitelist ของญี่ปุ่น การกีดกันทางการค้าของญี่ปุ่นส่งผลให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากเกาหลีใต้เป็นอย่างมาก ในการตอบโต้กลับ เกาหลีใต้เองก็ได้มีการดำเนินมาตรการตอบโต้ต่อญี่ปุ่น รวมทั้งมีการประกาศงดการเดินทางไปประเทศญี่ปุ่น ประธานาธิบดีมุนแจอินของเกาหลีใต้ประกาศว่าเกาหลีใต้จะไม่เว้นแพ้ญี่ปุ่นและจะมีการลงทุนกระตุ้นการผลิตสินค้าที่มีการพึ่งพาจากญี่ปุ่นในประเทศจำนวน 5 ล้านล้านวอนภายในปี 2023 ให้ได้⁴⁹

จากความตึงเครียดจากมาตรการจำกัดสินค้าของญี่ปุ่น ประธานาธิบดีมุนแจอินได้เสนอแนวทางให้ญี่ปุ่นยุติมาตรการจำกัดสินค้าการนำเข้าด้วยการเจรจาอย่างจริงจังและตรงไปตรงมาถึงปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากการเจรจาดังกล่าว สื่อเกาหลีใต้ได้รายงานว่าท่าทีการเจรจากับญี่ปุ่นในครั้งนี้ได้แสดงถึงความไม่ต้อนรับและความไม่จริงจังของญี่ปุ่น นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังคงไม่ยกเลิกมาตรการการจำกัดสินค้า เกาหลีใต้จึงนำเรื่องนี้ไปร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลก (WTO) เกี่ยวกับการกีดกันทางการค้าของญี่ปุ่น ต่อมาในวันที่ 2 สิงหาคม ญี่ปุ่นได้ดำเนินการตัดเกาหลีใต้ออกจากบัญชี Whitelist⁵⁰ ของญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ⁵¹

⁴⁷ Fahrizal Nugroho, M. Mossadeq Bahri, *History and Japanese South Korea Trade Wars*, 50-53.

⁴⁸ Samuel M. Goodman, Dan Kim and John VerWey, "The South Korea-Japan Trade Dispute in Context: Semiconductor Manufacturing, Chemicals, and Concentrated Supply Chains," *United States International Trade Commission* (October 2019), 4.

⁴⁹ Cheol Hee Park, *Expanding Spirals of South Korea-Japan Conflict*, 5.

⁵⁰ Whitelist หรือบัญชีขาว คือบัญชีประเทศคู่ค้าสำคัญที่ได้รับการผ่อนปรนระดับสูงสุดในการนำเข้าและส่งออกสินค้า ไปจนถึงวัตถุดิบสำคัญ เมื่อไม่ได้สิทธิในบัญชีขาว ประเทศนั้น ๆ จะต้องนำเข้า-ส่งออกสินค้าและวัตถุดิบผ่านระบบมาตรการควบคุมสินค้าตามมาตรฐานเดียวกับประเทศอื่น ๆ (ดูเพิ่มเติมจาก Kaewta P., ย้อนรอยราว ก่อนถึงวัน 'ญี่ปุ่น' ถอดชื่อ 'เกาหลีใต้' จาก 'Whitelist', เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://news.mthai.com/webmaster-talk/749002.html>.)

⁵¹ Workpoint News, *เปิดที่มา สรุปสงครามการค้าเกาหลีใต้-ญี่ปุ่น*.

3.4 สรุปท้ายบท

ความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเป็นความสัมพันธ์ที่ดำเนินไปอย่างลุ่ม ๆ ดอน ๆ มาโดยตลอด โดยมีเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่เปรียบเสมือนปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทั้งสองประเทศไม่สามารถก้าวผ่านอุปสรรคนี้ไปได้ ดังนั้นปัญหาความขัดแย้งระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ภายใต้ประเด็นการฟ้องร้องค่าเสียหายชดเชยให้แก่แรงงานชาวเกาหลี จึงเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากเรื่องราวในอดีต โดยในสมัยนั้นญี่ปุ่นได้ครอบครองเกาหลีและได้ดำเนินนโยบายต่าง ๆ เพื่อเป็นการเอารัดเอาเปรียบชาวเกาหลี เช่นการบังคับใช้แรงงานชาวเกาหลี ซึ่งการบังคับใช้แรงงานดังกล่าวถือว่าสร้างความทุกข์ทรมานให้ชาวเกาหลีเป็นอย่างมาก มีการบังคับใช้แรงงานอย่างหนัก มีการกดขี่ค่าแรงที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการอยู่อาศัย เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่ญี่ปุ่นได้กระทำต่อเกาหลีในสมัยสงครามโลกได้ส่งกระทบมาถึงปัจจุบัน แม้ทั้งสองประเทศจะมีการลงนามในสนธิสัญญาข้อตกลงสิทธิขั้นพื้นฐาน (Treaty on Basic Relations between Japan and Korea) โดยญี่ปุ่นกล่าวว่าเงินค่าชดเชยสำหรับประเด็นแรงงานนั้นได้ถูกรวมไปในสนธิสัญญาดังกล่าวและถือว่าเป็นอันสิ้นสุดไปแล้ว แต่เกาหลีใต้กลับเห็นว่าเงินที่ญี่ปุ่นมอบให้นั้นเป็นส่วนหนึ่งของเงินค่าชดเชยความเสียหายจากความเจ็บปวดที่ได้รับในประวัติศาสตร์ ซึ่งเกาหลีใต้ได้ทำการแบ่งให้ผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบแล้ว ดังนั้นบริษัทที่ถูกฟ้องจึงต้องจ่ายเงินชดเชยให้แก่โจทก์แต่ละคนอีกครั้ง

จากความเข้าใจไม่ตรงกันของทั้งสองประเทศได้ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศตกอยู่ในสถานะที่ตึงเครียด จนนำมาสู่การที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินนโยบายตอบโต้ทางด้านเศรษฐกิจต่อเกาหลีใต้ คือการจำกัดสินค้านำเข้าสารเคมีที่เป็นวัตถุดิบสำคัญ 3 ชนิดมายังเกาหลีใต้ แม้ทั้งสองประเทศจะมีการเจรจากันเกี่ยวกับมาตรการดังกล่าว แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังได้ดำเนินมาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจอีกครั้งคือการถอดถอนเกาหลีใต้ออกจากบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าพิเศษ (Whitelist)

บทที่ 4

ผลกระทบที่เกาหลีใต้ได้รับจากมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น

จากประเด็นคำสั่งศาลของเกาหลีใต้ที่มีคำสั่งให้บริษัทญี่ปุ่นจ่ายเงินชดเชยการใช้แรงงานชาวเกาหลี ทำให้ในวันที่ 1 กรกฎาคม ปีค.ศ. 2019 ญี่ปุ่นได้ประกาศมาตรการจำกัดการส่งออกวัสดุเคมีภัณฑ์แก่เกาหลีใต้ อันได้แก่สารเคมี 3 ชนิด คือ ฟลูออรีเนตพอลิอิมิตส์ (Fluorinated Polyimides) โฟโตเซนซิไทซิง เอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist) และไฮโดรเจนฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride) ซึ่งเป็นสารเคมีสำคัญที่ใช้ในการผลิตเซมิคอนดักเตอร์ (Semiconductor) เพื่อใช้ในการส่งออก โดยมาตรการดังกล่าวมีผลบังคับใช้ในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 2019 แม้ญี่ปุ่นจะโต้แย้งว่าการดำเนินมาตรการการจำกัดสินค้าส่งออกไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับคำสั่งของศาลในปีค.ศ. 2018 แต่อย่างไรก็ตาม ในมุมมองของชาวเกาหลีใต้เห็นว่าจากการกระทำและวิธีการต่าง ๆ ที่ญี่ปุ่นปฏิบัติกับเกาหลีใต้นั้นถือว่าการดำเนินนโยบายตอบโต้จากเหตุการณ์ที่ศาลของเกาหลีใต้ได้ฟ้องร้องบริษัทญี่ปุ่นในปีค.ศ. 2018⁵² จากมาตรการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเกาหลีใต้ในหลายๆ ภาคส่วน เช่น ภาคอุตสาหกรรมการผลิต ภาคอุตสาหกรรมส่งออกและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของเกาหลีใต้และญี่ปุ่น จนนำไปสู่การเกิดการเคลื่อนไหวในการต่อต้านญี่ปุ่นจากภาคประชาชนในเกาหลีใต้

4.1 ผลกระทบด้านอุตสาหกรรมการผลิตและการส่งออก

หลังจากประกาศการจำกัดการนำเข้าเคมีภัณฑ์ 3 ชนิด ซึ่งได้แก่ ฟลูออรีเนตพอลิอิมิตส์ (Fluorinated Polyimides) โฟโตเซนซิไทซิง เอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist) และไฮโดรเจนฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride) ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้ตกอยู่ในสภาวะตึงเครียด เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศหลักในการผลิตสารเคมีเหล่านี้ ยกตัวอย่างเช่น ฟลูออรีเนตพอลิอิมิตส์ (Fluorinated Polyimides) ที่ญี่ปุ่นสามารถผลิตได้ถึง 70% ในการใช้งานทั่วโลก ไฮโดรเจนฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride) ที่ผลิตในญี่ปุ่นถึง 90% และโฟโตเซนซิไทซิง เอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist) ที่ผลิตได้ประมาณ 90% นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังได้มีการเพิ่มมาตรการความเข้มงวดกับการส่งออกชิ้นส่วนอื่น ๆ ไปยังเกาหลีใต้อีกกว่า 1,100 ชนิด⁵³

⁵² Korean Culture and Information Service, *Japan's Export restrictions and Korea's responses*, accessed February 20, 2021, available from <https://www.korea.net/Resources/Publications/About-Korea/view?articleId=9458#>.

⁵³ Samuel M., Dan Kim and John Verwey, *The South Korea-Japan Trade Dispute in Context: Semiconductor Manufacturing, Chemicals, and Concentrated Supply Chains*, accessed February 20, 2021, available from https://www.usitc.gov/publications/332/working_papers/semiconductor_working_paper_corrected_103119.pdf.

เกาหลีใต้ซึ่งเป็นประเทศที่มีสถานะเป็นผู้นำทางอุตสาหกรรมในด้านการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเซมิคอนดักเตอร์ (Semiconductor)⁵⁴ การจำกัดวัตถุดิบดังกล่าวถือว่าส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภาคการผลิตและการส่งออกของเกาหลีเป็นอย่างมาก เนื่องจากวัตถุดิบบางชนิดกว่าร้อยละ 90 จำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบเหล่านี้จากญี่ปุ่นในการผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ⁵⁵ เช่น หน้าจอแสดงผล และชิปประมวลผล ซึ่งจากมาตรการดังกล่าวส่งผลให้บริษัทชั้นนำของเกาหลีใต้ อย่างเช่น บริษัทซัมซุง อิเล็กทรอนิกส์ (Samsung Electronics) และบริษัทแอลจี อิเล็กทรอนิกส์ (LG Electronics) นั้นตื่นตัวกันอย่างมาก

จากการประกาศนโยบายของญี่ปุ่นส่งผลให้เกาหลีใต้มีความจำเป็นต้องปรับตัว เนื่องจากมาตรการการจำกัดสินค้าส่งออกได้ระบุไว้ว่าการที่สินค้าจะส่งออกไปยังเกาหลีใต้จำเป็นต้องมีใบอนุญาต ซึ่งหมายความว่าคนที่ผู้จัดหาวัตถุดิบในญี่ปุ่นจะส่งออกสินค้าไปยังเกาหลีใต้ได้นั้น ผู้จัดหาวัตถุดิบจำเป็นต้องมีใบอนุญาตจากรัฐบาลทุกครั้ง โดยในระหว่างขั้นตอนการตรวจสอบในการได้รับอนุญาตนั้นอาจใช้เวลาถึง 90 วัน จึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตและทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดหาวัตถุดิบในภาคการผลิต⁵⁶ และอาจทำให้การส่งออกขาดช่วงได้ โดยมีรายงานว่า 8 บริษัทในเกาหลีใต้มี ยอดการขายที่ลดลง⁵⁷ เนื่องจากความล่าช้าในจากการดำเนินมาตรการดังกล่าว ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2019 เริ่มปรากฏถึงสัญญาณความตึงเครียดของทั้งสองประเทศที่เริ่มบรรเทาลง เมื่อญี่ปุ่นได้อนุมัติการนำเข้าสารเคมี ไฮโดรเจนฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride) และ โฟโตเซนซิไทซิง เอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist) ให้เกาหลีใต้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามเกาหลีใต้ก็ยังไม่รู้สึกไม่สบายใจต่อมาตรการการจำกัดสินค้าของญี่ปุ่นที่ไม่แน่นอน⁵⁸

มาตรการดังกล่าวส่งผลให้การนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นของเกาหลีใต้ลดลง เกาหลีใต้จึงเริ่มมีนโยบายพัฒนาการผลิตวัตถุดิบขึ้นมาใช้ในประเทศเองเพื่อการทดแทนนำเข้าจากญี่ปุ่น โดยทางรัฐบาลเกาหลีใต้จัดสรรเงินจำนวนกว่า 2.1 ล้านล้านวอนเพื่อใช้ในการสนับสนุนการพัฒนาและวิจัยวัตถุดิบและอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในภาคส่วนการผลิตเซมิคอนดักเตอร์ (Semiconductor)

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Kang Yoon-seung, (News Focus) Trade spat with Japan wakeup call for S. Korea to stand on its own, accessed February 20, 2021, available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20200625002600320>.

⁵⁶ TheMatter, ความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ สู่งครามการค้าอุตสาหกรรม IT สรุปลความบาดหมาง เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น ทะเลาะอะไรกันอยู่?

⁵⁷ Inquirer.net, Japanese firms in Korea see sales plunge since export curbs, accessed February 22, 2021, available from <https://business.inquirer.net/301765/japanese-firms-in-korea-see-sales-plunge-since-export-curbs>.

⁵⁸ Samuel M., Dan Kim and John Verwey, The South Korea-Japan Trade Dispute in Context: Semiconductor Manufacturing, Chemicals, and Concentrated Supply Chains.

ภายในประเทศ อีกทั้งยังได้มีการร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศจีน สหรัฐอเมริกา เยอรมนี และเบลเยียม ในการจัดหาวัตถุดิบเพื่อใช้ในการป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมการผลิตเซมิคอนดักเตอร์⁵⁹

สถานการณ์เปลี่ยนแปลงและการกระจายความเสี่ยงของวัสดุสำคัญ	
ไฮโดรเจนฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride) (ของเหลวและแก๊ส)	ก่อนการดำเนินนโยบายจำกัดมาตรการสินค้า
	<ul style="list-style-type: none"> 44% พึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่น ของเหลวนำเข้าจากบริษัทสเตลล่า เคมิฟา (Japan's Stella Chemifa) และอุตสาหกรรมโมริตะของญี่ปุ่น (Morita Chemical Industries) Etching gas นำเข้าจากบริษัทโชวะ เดงโคะ (Showa Denko) จากญี่ปุ่น
	หลังการดำเนินนโยบายจำกัดมาตรการสินค้า
	<ul style="list-style-type: none"> วันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ. 2020 บริษัทเอสเค แมททีเรียล (SK Materials) ได้ดำเนินการจัดการทำ etching gas บริษัทโซลเบรน (Soulbrain) และแรม เทคโนโลยี (Ram Technology) ได้ขยายโรงงานเพื่อดำเนินการผลิตของเหลว ได้มีการจัดหาวัตถุดิบจากแหล่งต่าง ๆ เช่นจากจีน และสหรัฐอเมริกา
โฟโตเซนซิไทซิง เอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist)	ก่อนการดำเนินนโยบายจำกัดมาตรการสินค้า
	<ul style="list-style-type: none"> 92% พึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่น อียูวี โฟโตรีซิสต์ (EUV Photoresists) นำเข้าจากบริษัทเจเอสอาร์ (JSR) และบริษัทชิน เอะสึ (Shin- Etsu) จากญี่ปุ่น
	หลังการดำเนินนโยบายจำกัดมาตรการสินค้า
	<ul style="list-style-type: none"> ได้รับอียูวี (EUV) จากบริษัทในประเทศเบลเยียม บริษัทดงจิน (Dongjin Semichem) ของเกาหลีใต้ทำการผลิตอาร์กอน ฟลูออไรด์ (ArF) ขึ้นเอง Dupont ได้ประกาศแผนการในการสร้างโรงงานอียูวี โฟโตรีซิสต์ (EUV Photoresists) ในเมืองโซนนัน เกาหลีใต้
ฟลูออรีเนต พอลิอิมิตส์ (Fluorinated Polyimides)	ก่อนการดำเนินนโยบายจำกัดมาตรการสินค้า
	<ul style="list-style-type: none"> 94% พึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่น วัตถุดิบทั้งหมดนำเข้าจากบริษัทในญี่ปุ่น เช่นจากโรงงานซูมิโทโมะ (Sumitomo Chemical)
	หลังการดำเนินนโยบายจำกัดมาตรการสินค้า
	<ul style="list-style-type: none"> ในปีค.ศ. 2019 บริษัทโคลอน (Kolon Industries) ได้เริ่มการผลิตจำนวนมาก บริษัทเอสเคซี (SKC) เริ่มทำการทดสอบการผลิตจำนวนปีละ 1 ล้านตารางเมตร

ตารางที่ 4.1 : ตารางแสดงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและการกระจายความเสี่ยงวัสดุสำคัญของเกาหลีใต้⁶⁰

⁵⁹ Song Su-hyun, [News Focus] After a year of restricted trade with Japan, Korean materials industry has grown stronger, accessed February 22,2021, available from <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20200625000809>.

⁶⁰ Jang Joo-Young, With Judo move, Korea flips script on 3 key materials saga, accessed February 22, 2021, available from <https://koreajoongangdaily.joins.com/2020/06/28/business/economy/semiconductor-trade-ban-japan/20200628182000432.html>.

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงอันมีผลมาจากนโยบายจำกัดสินค้าส่งออกของญี่ปุ่น จากที่เกาหลีใต้สามารถนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นโดยไม่ต้องขอการอนุมัติ แต่ต่อจากนี้ การนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นจำเป็นต้องขอการอนุมัติทุกครั้งและไม่สามารถคาดเดาระยะเวลาที่แน่นอนได้ จึงส่งผลให้เกาหลีใต้จำเป็นต้องปรับตัว เกาหลีใต้ได้เริ่มต้นผลิตและพัฒนาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเซมิคอนดักเตอร์ (Semiconductor) เองขึ้นภายในประเทศ การปรับตัวของเกาหลีใต้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการจัดการปัญหา จากการขาดแคลนวัตถุดิบและต้องพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นตลอดมา ตอนนี้เกาหลีใต้สามารถเริ่มที่จะผลิตวัตถุดิบขึ้นเองเพื่อนำมาใช้ในภาคการผลิตของตัวเองได้ อีกทั้งการดำเนินแผนการดังกล่าวของเกาหลีใต้ยังประสบความสำเร็จ ดังนั้นการพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นจึงลดลง แต่ถึงอย่างไรก็ตามถึงแม้การพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นจะลดลงและสามารถผลิตวัตถุดิบบางชนิดในประเทศเองได้ แต่เกาหลีใต้ก็ยังคงมีการพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นอยู่

4.2 ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2019 ญี่ปุ่นได้ดำเนินมาตรการในการจำกัดสินค้าส่งออกมายังเกาหลีใต้ ซึ่งมาตรการดังกล่าวถือได้ว่าได้สร้างความขัดแย้งให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ เมื่อนายฮิโรชิเงะ เซโกะ (Hiroshige Seko) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าญี่ปุ่นได้กล่าวว่า การที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินมาตรการดังกล่าวต่อเกาหลีใต้นั้นมีสาเหตุมาจากการที่เกาหลีใต้ไม่มีการตอบสนองที่เพียงพอต่อการคว่ำบาตรของญี่ปุ่น และกล่าวว่าเกาหลีใต้ได้ละเมิดการควบคุมสินค้าส่งออกไปยังเกาหลีเหนือทางกระทรวงการค้าของญี่ปุ่นยังได้กล่าวอีกว่าการที่เกาหลีใต้ทำเช่นนั้นถือว่าเป็นการบ่อนทำลายความไว้วางใจ ทำให้ญี่ปุ่นสูญเสียความมั่นใจต่อเกาหลีใต้⁶¹ ญี่ปุ่นจึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินมาตรการจำกัดมาตรการจำกัดสินค้าส่งออกกับเกาหลีใต้

ข้อกล่าวหาดังกล่าวทำให้เกาหลีใต้ไม่พอใจเป็นอย่างมาก ในขณะเดียวกันสื่อของญี่ปุ่นก็ได้กล่าวหาเกาหลีใต้อีกด้วยว่าการที่เกาหลีใต้ได้ส่งสารไฮโดรเจน ฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride) ไปยังเกาหลีเหนือนั้นอาจทำให้เกาหลีเหนือนำสารเคมีไปใช้ในการสร้างอาวุธนิวเคลียร์ได้⁶² โดยทางเกาหลีใต้ก็ได้ออกมาแถลงว่าคำกล่าวหาของญี่ปุ่นนั้นไม่เป็นความจริง⁶³ ทั้งสองประเทศได้มีการนัดคุยเจรจากันในวันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 2019 สื่อเกาหลีใต้ได้บรรยายบรรยากาศการเจรจาว่าเป็นไปด้วยความเย็นชา ห้องที่ญี่ปุ่นจัดเตรียมไว้ในการเจรจานั้นมีสภาพที่เล็กลงไปอีกทั้งทั้งสองประเทศได้มีการเริ่มการเจรจากันโดยไม่มีกรกล่าวทักทายกันก่อน เกาหลีใต้ได้พยายามเจรจากับญี่ปุ่นในการหา

⁶¹ TheMatter, ความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ สู่งครามการค้าอุตสาหกรรม IT สรุปลความบาดหมาง เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น ทะเลาะอะไรกันอยู่?

⁶² Korean Culture and Information Service, Japan's Export restrictions and Korea's responses.

⁶³ TheMatter, ความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ สู่งครามการค้าอุตสาหกรรม IT สรุปลความบาดหมาง เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น ทะเลาะอะไรกันอยู่?

ทางออกเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ ต่อมาในวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 2020 เกาหลีใต้ได้ร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ว่าญี่ปุ่นได้กีดกันการค้าต่อเกาหลีใต้อย่างไม่เป็นธรรม ในด้านของญี่ปุ่นก็ได้ออกมาตอบโต้ว่าการดำเนินมาตรการดังกล่าวเป็นสิ่งที่ต้องทำ เนื่องจากเป็นเรื่องของความมั่นคง

ภาพที่ 4.1 : ภาพของญี่ปุ่น(ซ้าย) และเกาหลีใต้(ขวา) ร่วมเจรจาทางออกเกี่ยวกับมาตรการการจำกัดการส่งออกในวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2562

ที่มา : <https://news.cgtn.com/news/2019-07-14/Japan-South-Korea-feud-deepens-with-disputed-accounts-of-trade-meeting-ljp9qUXSVO/index.html>

การตอบโต้ดังกล่าวส่งผลให้ความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเป็นไปในทิศทางลบมากขึ้น ประชาชนเกาหลีใต้ส่วนใหญ่ได้ออกมาต่อต้านญี่ปุ่น⁶⁴ จากผลสำรวจพบว่าประชาชนชาวเกาหลีใต้กว่า 70% นั้นไม่พอใจต่อญี่ปุ่น ในขณะที่เดียวกันประชากรชาวญี่ปุ่นกว่า 54.4% ก็มีท่าทีเช่นเดียวกันกับเกาหลีใต้⁶⁵ สื่อเกาหลีใต้รายงานว่า มีชายอายุ 72 ปี จุดไฟเผาตัวเองเพื่อประท้วงต่อความสัมพันธ์อันเลวร้ายของเกาหลีใต้และญี่ปุ่น⁶⁶ นอกจากนี้ประชาชนเกาหลีใต้ยังได้มีการลงชื่อในเว็บทำเนียบประธานาธิบดีในการเรียกร้องให้เกาหลีใต้ดำเนินนโยบายคว่ำบาตรต่อญี่ปุ่นและดำเนินการเคลื่อนไหวในการตอบโต้ญี่ปุ่นด้วย เช่นการบอยคอต (Boycott) สินค้าจากญี่ปุ่น

⁶⁵ Shashank Mattoo, **Tensions continue to plague Japan-Korea ties**, accessed February 25, 2021, available from <https://www.orfonline.org/expert-speak/tensions-continue-to-plague-japan-korea-ties/>.

⁶⁶ Voice Online, **ชายเกาหลีเผาตัวตายประท้วงญี่ปุ่น กรณีบังคับใช้แรงงานยุคอาณานิคม**, เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564, เข้าถึงจาก <https://voicetv.co.th/read/7y1-GIT92>.

ภาพที่ 4.2 : ภาพของนโยบาย “No Selling No Buying” แคมเปญรณรงค์ไม่ซื้อสินค้าจากญี่ปุ่นในเกาหลีใต้

ที่มา : <https://thediplomat.com/2019/07/japan-korea-trade-war-starts-to-bite/>

4.3 เกาหลีใต้ยื่นคำร้องต่อ WTO

หลังจากที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินนโยบายการจำกัดสินค้าส่งออกมายังเกาหลีใต้ ในวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2562 เกาหลีใต้จึงได้ตัดสินใจยื่นเรื่องร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ซึ่งนายยูมยองฮี (Yoo Myung-hee) รัฐมนตรีการค้าของเกาหลีใต้ได้กล่าวในที่ประชุมว่าการฟ้องร้องดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินมาตรการจำกัดวัตถุดิบสำคัญ 3 ชนิดมายังเกาหลีใต้ โดยวัตถุดิบทั้ง 3 ชนิดล้วนแต่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการผลิตชิปและจอแสดงผล ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเสมือนกระดูกสันหลังของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีของเกาหลีใต้ นอกจากนี้เกาหลีใต้ยังได้กล่าวอีกว่ามาตรการการจำกัดสินค้าของญี่ปุ่นถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติและมีแรงจูงใจมาจากเรื่องทางการเมืองเกี่ยวกับประเด็นที่ศาลของเกาหลีใต้ได้สั่งฟ้องบริษัทญี่ปุ่นให้จ่ายเงินชดเชยแก่แรงงานชาวเกาหลีที่ถูกเกณฑ์ไปใช้แรงงานในช่วงสงคราม⁶⁷ และการที่ญี่ปุ่นมุ่งเป้าหมายไปที่เกาหลีใต้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นการละเมิดหลักการขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO)⁶⁸ ซึ่งหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าญี่ปุ่นได้ละเมิดข้อตกลง WTO คือ

⁶⁷ YONHAPNEWS AGENCY, (LEAD) Seoul files complaint with WTO over Tokyo's export curbs, accessed March 24, 2021, available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20190911002551320>

⁶⁸ Deutsche Welle (DW), South Korea to file WTO complaint against Japan, accessed March 24, 2021, available from <https://www.dw.com/en/south-korea-to-file-wto-complaint-against-japan/a-50376234>

- มาตราที่ 11 ข้อตกลงโดยของทั่วไปของ WTO ว่าด้วยศุลกากรและการค้าได้ระบุไว้ว่ามาตรการจำกัดสินค้าเช่น การออกใบอนุญาตในการส่งออกนั้นถือว่าห้ามกระทำตามหลักการ ซึ่งญี่ปุ่นได้กระทำมาตรการดังกล่าวกับเกาหลีใต้ ถือว่าเป็นการละเมิดหลักการ
- เงื่อนไขข้อยกเว้นด้านความมั่นคงจะต้องมีการประชุมหารือกับ GATT ⁶⁹ ก่อนจึงจะสามารถละเมิดและบังคับใช้งานได้ แต่มาตรการที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินกับเกาหลีใต้นั้นดูเหมือนว่าเป็นมาตรการที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินโดยพลการและมีแรงจูงใจมาจากประเด็นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มากกว่าเรื่องด้านความปลอดภัยที่ญี่ปุ่นกังวลในปัจจุบัน ดังนั้นข้อยกเว้นในมาตรการดังกล่าวจึงไม่ถือเป็นที่ยอมรับในด้านความปลอดภัย⁷⁰

อย่างไรก็ตามการร้องเรียนของเกาหลีใต้นั้นยังไม่ถือเป็นการเสร็จสิ้นกระบวนการ ทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นต้องมีการดำเนินการปรึกษาหารือเกี่ยวกับทางออกของมาตรการดังกล่าวเสียก่อน หากไม่ประสบความสำเร็จในการพูดคุยก็จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement Body : DSB) ขึ้นมาเพื่อตรวจสอบต่อไป ⁷¹

ต่อมาในวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2562 เกาหลีใต้และญี่ปุ่นได้มีการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นที่เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทั้งสองฝ่ายได้มีการย้าถึงจุดยืนในการเจรจา รวมทั้งได้มีการตกลงร่วมการเจรจาด้วยความจริงใจผ่านช่องทางทางการทูต แต่ถึงอย่างไรก็ตามจากการเจรจาร่วมกันดังกล่าวของทั้งสองฝ่ายก็ยังไม่สามารถสรุปความก้าวหน้าใด ๆ ได้⁷² จนกระทั่งในวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2562 เกาหลีใต้และญี่ปุ่นได้มีการจัดการประชุมหาทางออกเกี่ยวกับประเด็นการที่เกาหลีใต้ได้ยื่นฟ้องร้องต่อองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) เกี่ยวกับการมาตรการการจำกัดสินค้าส่งออกของญี่ปุ่น ภายในการประชุมเกาหลีใต้ได้กล่าวว่าญี่ปุ่นได้ละเมิดข้อตกลงขององค์การการค้าโลกในเรื่องของการจำกัดสินค้าส่งออก รวมทั้งเกาหลีใต้ยังได้กล่าวว่าญี่ปุ่นละเมิดข้อตกลงเกี่ยวข้องกับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (TRIPS) และมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (TRIMS) โดยเกาหลีใต้มีความเห็นว่ามาตรการที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินกับเกาหลีใต้นั้น

⁶⁹ GATT หรือ General Agreement on Tariffs and Trades คือ ความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า เป็นความตกลงพหุภาคีที่วางกฎเกณฑ์ให้ประเทศภาคีถือปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้การค้านั้นดำเนินไปอย่างเสรีและเป็นธรรม

(ดูข้อมูลเพิ่มเติมจาก: สำนักนโยบายการออมและการลงทุน, ศัพท์น่ารู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ, เข้าถึงเมื่อ 26 มี.ค. 2564, จาก <http://www2.fpo.go.th/S->

⁷⁰ Korean Culture and Information Service, **Japan's Export restrictions and Korea's responses.**

⁷¹ Ibid.

⁷² YONHAPNEWS AGENCY, **Foreign ministers of S. Korea, Japan meet amid trade, history row,** accessed March 24, 2021, available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20190927001100325>

เป็นมาตรการตอบโต้ที่มีแรงจูงใจมาจากประเด็นทางการเมืองที่ศาลของเกาหลีใต้มีคำสั่งให้บริษัท ญาปุ่นจ่ายค่าชดเชยให้แก่แรงงานเกาหลีในช่วงสงคราม แต่ทางญาปุ่นได้ตอบกลับว่ามาตรการที่ญาปุ่น ดำเนินนั้นมีความจำเป็นเนื่องจากระบบควบคุมสินค้าของเกาหลีใต้นั้นหละหลวม ญาปุ่นจำเป็นต้อง ออกมาตรการดังกล่าวเพื่อเหตุผลในด้านของความมั่นคงและเพื่อควบคุมการส่งออกสินค้าให้ เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดการถ่ายโอนเทคโนโลยีไปใช้ในทางการทหาร⁷³ เกาหลีใต้มองว่าเหตุผลของ ญาปุ่นนั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนรากฐานของความจริง นอกจากนี้ญาปุ่นยังได้กล่าวว่าการที่เกาหลีใต้นำประเด็น นี้มาถกกันในองค์การการค้าโลกถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม⁷⁴ อย่างไรก็ตามจากความไม่ คืบหน้าในการเจรจา วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ทั้งสองประเทศได้มีการจัดการประชุมหารือ กันอีกครั้ง ในครั้งนี้ญาปุ่นได้แสดงให้เห็นถึงจุดยืนในการใช้มาตรการดังกล่าวอย่างชัดเจน รวมทั้งยังได้ กล่าวว่าการใช้มาตรการดังกล่าวนั้นเพื่อต้องการควบคุมการส่งออกมิให้มีการนำไปใช้ในทางการทหาร ญาปุ่นยังได้เสริมอีกว่าการดำเนินมาตรการเช่นนี้เป็นแค่เพียงวิธีการควบคุมสินค้าไม่ใช่การห้ามส่งออก แต่อย่างใด⁷⁵ จากคำแถลงการณ์ดังกล่าวของญาปุ่นแสดงให้เห็นว่าญาปุ่นยืนยันที่จะดำเนินมาตรการ จำกัดสินค้านำเข้าต่อเกาหลีใต้ต่อไป ดังนั้นการเจรจาดังกล่าวจึงถือว่าไม่ประสบความสำเร็จ

ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562 เกาหลีใต้ได้ทำการระงับการฟ้องร้องดังกล่าวเนื่องจาก ต้องการเจรจากับญาปุ่นโดยตรง แต่ก็กระบวนการดังกล่าวก็ไม่สำเร็จ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 เกาหลีใต้จึงได้มีการดำเนินการฟ้องร้องเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวอีกครั้ง โดยนายนาซิงซิก รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงการค้าสำนักงานการค้าและการลงทุนของกระทรวงอุตสาหกรรมและพลังงาน ของเกาหลีใต้ได้กล่าวว่าการเจรจากับญาปุ่นที่ผ่านมาั้นไร้ประโยชน์ เนื่องจากญาปุ่นไม่มีความจริงใจใน การเจรจเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว นอกจากนี้เกาหลีใต้อย่างได้กล่าวอีกว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับความ ปลอดภัยที่เกี่ยวกับการส่งออกวัตถุดิบมายังเกาหลีใต้นั้นไม่พบถึงผิดปกติตามที่ญาปุ่นได้แสดงความ

⁷³ MITI Ministry of Economy, Trade and Industry, **Japan Held Consultations with the Government of the Republic of Korea under the WTO Agreement Regarding Japan's Update of Licensing Policies and Procedures on Exports to the ROK**, accessed March 24, 2021, available from https://www.meti.go.jp/english/press/2019/1012_001.html

⁷⁴ YONHAPNEWS AGENCY, (2nd LD) **S. Korea, Japan ends 1st round of talks on trade row, agree to meet again**, accessed March 24, 2021, available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20191012000252325>

⁷⁵ ⁷⁵ MITI Ministry of Economy, Trade and Industry, **Japan Held Consultations under the WTO Agreement with the Government of the Republic of Korea Regarding Japan's Update of Licensing Policies and Procedures on Exports to the ROK**, accessed March 25, 2021, available from https://www.meti.go.jp/english/press/2019/1120_001.html

กังวล⁷⁶ หลังจากที่เกาหลีใต้ได้ประกาศว่าจะดำเนินการฟ้องร้องดังกล่าวต่อไป นายมิซึฮิโระ ฟุกุยามะ (Mitsuhiro Fukuyama) ผู้อำนวยการสำนักงานกฎหมายระหว่างประเทศของกระทรวงการค้าของญี่ปุ่นก็ได้ออกมากล่าวว่าเป็นเรื่องที่น่าเสียใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกาหลีใต้ไม่ได้แก้ไขปัญหานี้ผ่านการสื่อสารร่วมกัน นอกจากนี้ นายมิซึฮิโระยังได้กล่าวอีกว่าภายใต้สถานการณ์แบบนี้มันเป็นเรื่องยากสำหรับญี่ปุ่นที่จะพูดคุยกับเกาหลีใต้

อย่างไรก็ตามเกาหลีใต้ก็ได้เลือกที่จะดำเนินการฟ้องร้องต่อองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) เช่นเดิม เกาหลีใต้มีความต้องการที่จะแสดงให้เห็นว่ามาตรการที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินต่อเกาหลีใต้นั้นเป็นการกระทำที่ทำได้โดยพลการและเป็นการกระทำที่เลือกปฏิบัติ โดยเกาหลีใต้นั้นมีความต้องการให้ญี่ปุ่นยกเลิกมาตรการดังกล่าวให้เร็วที่สุด ซึ่งอาจใช้เวลาถึง 10 – 13 เดือนในการตัดสินข้อพิพาทดังกล่าว⁷⁷

4.4 เกาหลีใต้ถูกถอดถอนออกจากบัญชีรายชื่อคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) ของญี่ปุ่น

ในวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ญี่ปุ่นได้ดำเนินการถอดถอนเกาหลีใต้ออกจากบัญชีคู่ค้า (Whitelist) โดยกระบวนการดังกล่าวจะมีผลตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป⁷⁸ ความสำคัญของ Whitelist หรือบัญชีขาวคือเพื่อป้องกันและควบคุมการส่งออกสินค้าที่ใช้ได้สองทาง (Dual-use Items : DUI)⁷⁹ ในการนำไปใช้ในการสร้างอาวุธและในทางทหาร ซึ่งสินค้าที่ใช้ได้สองทาง (Dual-use Items : DUI) ที่สามารถพบได้ในปัจจุบัน ได้แก่ อุปกรณ์เทคโนโลยี ซอฟต์แวร์และวัสดุที่ใช้ในการสร้างรถยนต์หรืออุปกรณ์สมาร์ทโฟน ซึ่งโดยทั่วไปประเทศที่อยู่ในบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าสำคัญของญี่ปุ่นจะสามารถนำเข้าสินค้าเหล่านี้ได้ภายในระยะเวลา 2-3 สัปดาห์ แต่หากเป็นประเทศที่ไม่ได้อยู่ในบัญชีรายชื่อดังกล่าวจะต้องใช้เวลาถึง 90 วันในการอนุมัติการนำเข้า เหตุผลดังกล่าวได้

⁷⁶ VOA NEWS, **South Korea Reopens WTO Complaint Over Japan's Export Curbs**, accessed March 25, 2021, available from <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/south-korea-reopens-wto-complaint-over-japans-export-curbs>

⁷⁷ Reuters Staff, **Japan unhappy after WTO panel set up to rule on curbs of exports to South Korea**, accessed March 25, 2021, available from <https://www.reuters.com/article/us-southkorea-japan-idUSKCN24V0EV>

⁷⁸ Korean Culture and Information Service, **Japan's Export restrictions and Korea's responses**.

⁷⁹ Dual-use Items หรือ DUI คือสินค้าที่ใช้ได้สองทาง เป็นสินค้าที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งทางการพาณิชย์ และการทหาร โดยการนำไปใช้ออกแบบ พัฒนา ตัดแปลง เพื่อให้ได้มาซึ่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (ดูข้อมูลเพิ่มเติม: NEC, สินค้าที่ใช้ได้สองทาง (Dual-use Items: DUI), accessed March 27, 2021, available from <http://www.nipponexpress-necl.co.th/knowledge-th1.html>).

สร้างความกังวลให้กับเกาหลีใต้เป็นอย่างมาก เนื่องจากการตรวจสอบการนำเข้าต้องใช้เวลาานกว่าปกติซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้⁸⁰

เกาหลีใต้เป็นประเทศเอเชียประเทศเดียวที่อยู่ในบัญชีคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) ของญี่ปุ่น และเป็นประเทศแรกที่ถูกญี่ปุ่นถอดถอนรายชื่อออก⁸¹ โดยเกาหลีใต้ได้เข้าร่วมการเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญกับญี่ปุ่นตั้งแต่ปีค.ศ. 2004 ดังนั้นเกาหลีใต้จึงได้รับสิทธิพิเศษในการนำเข้าสินค้าบางชนิดจากญี่ปุ่น แต่เมื่อญี่ปุ่นได้ถอดถอนเกาหลีใต้ออกจากบัญชีประเทศคู่ค้าทำให้เกาหลีใต้ได้สูญเสียสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่เคยได้รับ เนื่องจากการอยู่ในบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าดังกล่าวนั้นจะนำมาด้วยสิทธิพิเศษในหลาย ๆ อย่าง การที่ญี่ปุ่นได้ถอดถอนรายชื่อเกาหลีใต้หมายความว่าเกาหลีใต้จะไม่สามารถใช้สิทธิในการนำเข้าสินค้าอิเล็กทรอนิกส์และสินค้าประเภทอ่อนไหวได้อย่างเต็มที่ โดยมาตรการดังกล่าวยังได้ส่งผลกระทบต่อสินค้าที่มีความสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมรถยนต์และภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเคมีกว่า 1000 ชิ้น โดยการนำเข้าสินค้าแต่ละครั้งมายังเกาหลีใต้จะต้องผ่านการตรวจสอบและการอนุมัติจากกระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นก่อนเป็นเวลา 90 วัน โดยญี่ปุ่นได้ออกมาแถลงการณ์ว่าจะเลิกใช้คำว่า Whitelist แต่จะเปลี่ยนมาใช้วิธีการเรียกเป็นกลุ่มประเทศแทน เช่น ประเทศกลุ่ม A B C และ D โดยประเทศกลุ่ม A จะเป็น 26 ประเทศที่อยู่ในบัญชีรายชื่อเดิมของญี่ปุ่นอยู่แล้ว ส่วนเกาหลีใต้จะถูกเปลี่ยนกลุ่มจากประเทศกลุ่ม A มาเป็นประเทศกลุ่ม B แทน และในการจัดกลุ่มประเทศ C และ D จะขึ้นอยู่กับความเข้มงวดในการควบคุมของรัฐบาลญี่ปุ่นอีกที่⁸²

อย่างไรก็ตามในวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2562 เกาหลีใต้ก็ได้ประกาศว่าจะถอดรายชื่อญี่ปุ่นออกจากบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) ของเกาหลีใต้เช่นกัน ในกระบวนการควบคุมการส่งออกของเกาหลีใต้นั้นจะมีการแบ่งประเทศออกเป็น 2 กลุ่ม โดยจะแบ่งเป็นประเทศกลุ่ม A และ B ญี่ปุ่นจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศ A-2 ซึ่งจะได้รับการปฏิบัติเหมือนกับประเทศในกลุ่ม B แต่ก็จะมีข้อยกเว้นบางอย่างเกี่ยวกับการส่งออกเช่นกัน จากกระบวนการควบคุมการส่งออกดังกล่าวของเกาหลีใต้ย่อมส่งผลกระทบต่อบริษัทที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นอย่างแน่นอน แต่เกาหลีใต้ได้กล่าวว่า

⁸⁰ Walter Sim, **Japan removes South Korea from white list: Q&A on this list of 'trusted' trading partners**, accessed March 27, 2021, available from <https://www.straitstimes.com/asia/east-asia/japan-removes-south-korea-from-white-list-qa-on-this-list-of-trusted-trading-partners>

⁸¹ KBSWORLD, **Japan Announces Removal of S. Korea from 'Whitelist' of Trading Nations**, accessed March 27, 2021, available from http://world.kbs.co.kr/service/news_view.htm?Seq_Code=147241.

⁸² Satoshi Sukiya, **Japan officially approves scrubbing South Korea from 'whitelist' of countries**, accessed March 27, 2021, available from <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/08/02/business/japan-officially-approves-removing-south-korea-white-list-countries/>.

พวกเขาจะพยายามสนับสนุนบริษัทเกาหลีใต้ที่รับผลกระทบและจะพยายามลดผลกระทบที่จะส่งมาถึงบริษัทในประเทศให้ได้มากที่สุด⁸³

จากการดำเนินมาตรการดังกล่าว ญี่ปุ่นได้ออกมาแถลงว่าการกระทำของญี่ปุ่นนั้นไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ลายความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศ แต่เพื่อความมั่นคงและความปลอดภัยระหว่างประเทศ ญี่ปุ่นจึงต้องการที่จะเข้าไปดูแลควบคุมการส่งออกให้เป็นอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพมากขึ้น การถอนรายชื่อเกาหลีใต้ออกจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น⁸⁴

4.5 เกาหลีใต้ประกาศการยุติแบ่งปันข้อมูลข่าวกรอง GSOMIA กับญี่ปุ่น

จากมาตรการการจำกัดสินค้าส่งออกและการที่ญี่ปุ่นได้ถอนรายชื่อเกาหลีใต้ออกจากบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) ส่งผลให้ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562 เกาหลีใต้ได้ออกมาประกาศถึงแผนที่จะยุติข้อตกลงด้านความมั่นคงและข่าวกรองการทหารทั่วไป (General Security of Military Information Agreement : GSOMIA)⁸⁵ กับญี่ปุ่น⁸⁶ ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวนี้ถือว่ามี ความสำคัญมาก เปรียบเสมือนสัญลักษณ์สำคัญที่แสดงถึงความร่วมมือของทั้งสามประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยญี่ปุ่น เกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา เป็นการร่วมมือด้านความมั่นคงในการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือและการขยายอิทธิพลของจีน⁸⁷ มีการคาดการณ์ว่าหากเกาหลีใต้ได้ยุติ

⁸³ The Nation Thailand, **Japan officially removed from South Korea's whitelist**, accessed March 27, 2021, available from <https://www.nationthailand.com/news/30376373>.

⁸⁴ Xinhua, **Spotlight: Japan remove S. Korea from preferential "whitelist" of trusted trade partners as row intensifies**, accessed March 27, 2021, available from http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/28/c_138344549.htm.

⁸⁵ General Security of Military Information Agreement หรือ GSOMIA คือข้อตกลงการรักษาข้อมูลทางทหารร่วม เป็นข้อตกลงที่ช่วยให้การแบ่งปันข่าวกรองระหว่าง 3 ชาติพันธมิตร (สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้) ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และยังเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นสามารถเตรียมรับมือภัยคุกคามจากอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ (ดูข้อมูลเพิ่มเติม: MGROnline, **เกาหลีใต้ขู่วางมือร่วมด้าน 'ข่าวกรอง' กับญี่ปุ่น แก่เผด็จข้อพิพาทการค้า**, เข้าถึงเมื่อ 26 มี.ค. 2564, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/around/detail/962000073795>).

⁸⁶ National Public Radio (NPR), **South Korea To Scrap Military Intelligence-Sharing Agreement With Japan**, accessed March 25, 2021, available from <https://www.npr.org/2019/08/22/753348880/south-korea-to-scrap-military-intelligence-sharing-agreement-with-japan>.

⁸⁷ Kim Tong-Hyung, **South Korea Will Keeps Its Military Intelligence Pact with Japan – For Now**, accessed March 25, 2021, available from <https://thediplomat.com/2019/11/south-korea-will-keeps-its-military-intelligence-pact-with-japan-for-now/>.

การแบ่งปันข่าวกรองอาจทำให้เกิดผลกระทบในด้านของการประสานงานและอาจจะทำให้คาบสมุทรเกาหลีตกอยู่ในอันตรายได้⁸⁸

ซึ่งผลจากการแผนการการยุติดังกล่าวของเกาหลีใต้มีสาเหตุมาจากการที่ญี่ปุ่นได้ถอดถอนเกาหลีใต้ออกจากบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) เดิมที่เกาหลีใต้นั้นเตรียมพร้อมที่จะขยายข้อตกลงดังกล่าว แต่หลังจากที่ญี่ปุ่นได้ถอดถอนรายชื่อเกาหลีใต้ ออกทำที่ของเกาหลีใต้จึงได้เปลี่ยนไป โดยนายคิมยูกิน (Kim You-geun) รองผู้อำนวยการสภาความมั่นคงแห่งชาติเกาหลีใต้ได้ออกมากล่าวว่า การตัดสินใจของญี่ปุ่นนั้นได้ทำให้สภาพแวดล้อมความมั่นคงระหว่างทั้งสองประเทศนั้นเปลี่ยนแปลงไป⁸⁹ หลังจากที่เกาหลีใต้ได้แถลงถึงแผนการดังกล่าว ญี่ปุ่นก็ได้ออกมากล่าวว่าการกระทำของเกาหลีใต้นั้นเป็นสิ่งที่น่าเสียใจอย่างยิ่ง ในขณะที่สหรัฐฯ ได้ออกมาสนับสนุนให้ทั้งสองประเทศร่วมมือโดยเร็วที่สุด⁹⁰

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 เกาหลีใต้ได้ออกมาแถลงอีกครั้งว่า แผนการที่เกาหลีใต้จะยุติข้อตกลงด้านความมั่นคงและข่าวกรองการทหารทั่วไป (General Security of Military Information Agreement หรือ GSOMIA) นั้นได้มีการระงับแผนการดังกล่าวไปแล้ว เกาหลีใต้ได้ตกลงที่จะดำเนินการแบ่งปันข้อมูลข่าวกรองกับญี่ปุ่นต่อ⁹¹ โดยเกาหลีใต้ได้ทำการต่อสัญญาข้อตกลงเพียงไม่กี่ชั่วโมงก่อนที่สัญญาข้อตกลงนั้นจะหมดอายุลง นอกจากนี้เกาหลีใต้ยังได้เน้นย้ำอีกว่าการที่เกาหลีใต้นั้นได้ระงับแผนการยุติข้อตกลงด้านความมั่นคงและข่าวกรองการทหารทั่วไป (General Security of Military Information Agreement หรือ GSOMIA) ไปนั้นเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าเกาหลีใต้นั้นจะสามารถระงับข้อตกลงดังกล่าวเมื่อไหร่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเข้าใจระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น⁹²

ซึ่งจากคำแถลงการณ์ดังกล่าวได้แสดงถึงนัยยะสำคัญบางอย่าง การที่เกาหลีใต้ได้กล่าวเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเกาหลีใต้นั้นมีความต้องการให้ญี่ปุ่นพิจารณาการยกเลิกการดำเนินมาตรการการค้า

⁸⁸ Christy Lee, *Seoul's Decision to End Intelligence-Sharing Pact Could Backfire*, accessed March 25, 2021, available from

<https://www.voanews.com/east-asia-pacific/seouls-decision-end-intelligence-sharing-pact-could-backfire>.

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Jesse Johnson and Sakura Murakami, *South Korea decides to exit intelligence-sharing pact with Japan*, accessed March 26, 2021, available from <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/08/22/national/politics-diplomacy/south-korea-japan-intelligence-sharing-pact-gsomia/>

⁹¹ BBC NEWS, *South Korea to continue intelligence-sharing pact with Japan*, accessed March 26, 2021, available from <https://www.bbc.com/news/world-asia-50526883>

⁹² YONHAPNEWS AGENCY, *S. Korea says it can end GSOMIA at any time, as mutually understood by Japan*, accessed March 26, 2021, available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20200824004000325>

และเลิกนโยบายการลดความสำคัญทางการค้ากับเกาหลีใต้ อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นก็ยังคงเลือกที่จะดำเนินมาตรการตอบโต้ดังกล่าวกับเกาหลีใต้เช่นเดิมและไม่มีนโยบายในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของเกาหลีใต้⁹³

4.6 สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

หลังจากที่ญี่ปุ่นดำเนินมาตรการการจำกัดสินค้าการส่งออกต่อเกาหลีใต้ กระทรวงการค้าของเกาหลีใต้ก็ได้ออกมาคาดการณ์ถึงผลกระทบที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเกาหลีใต้ โดยมีการคาดการณ์ว่าเกาหลีใต้จะได้รับผลกระทบมากกว่าญี่ปุ่นทั้งในภาคการผลิตและภาคการส่งออก

เมื่อญี่ปุ่นได้ดำเนินมาตรการจำกัดสินค้าส่งออกมายังเกาหลีใต้ เกาหลีใต้จึงได้เริ่มหาแหล่งวัตถุดิบจากที่อื่น นอกจากนี้เกาหลีใต้ยังได้สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศ โดยมีการสนับสนุนในการพัฒนาและผลิตวัตถุดิบหลักทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ ฟลูออรีน พอลิอิมิตส์ (Fluorinated Polyimides) โฟโตเซนซิไทซิง เอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist) และ ไฮโดรเจนฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride) เพื่อนำมาใช้ทดแทนการนำเข้าจากญี่ปุ่น โดยเกาหลีใต้ยังได้สนับสนุนและส่งเสริมและการพัฒนาในประเทศจนสามารถประสบความสำเร็จได้ในที่สุด โดยผลสำรวจจาก FKI⁹⁴ พบว่าอุตสาหกรรมในเกาหลีใต้กว่า 149 แห่งมีการพัฒนาในด้านการแข่งขันในตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะในภาคส่วนอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ วิดีโอและเครื่องมือสื่อสาร⁹⁵ ทั้งนี้เกาหลีใต้ได้มีการนำเข้าไฮโดรเจน ฟลูออไรด์ ชนิดเหลวจากจีนและสหรัฐอเมริกาแทนนำเข้าจากญี่ปุ่น ในส่วนของโฟโตเซนซิไทซิงเอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist) ได้มีการนำเข้าจากเบลเยียม ส่วนฟลูออรีน พอลิอิมิตส์ (Fluorinated Polyimides) เกาหลีใต้ได้การผลิตเองไปแล้วในประเทศ ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าการที่เกาหลีใต้ได้ทุ่มเทและผลักดันการพัฒนาในประเทศนั้นได้ส่งผลให้สัดส่วนการพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นลดลง⁹⁶

ในทางกลับกันญี่ปุ่นกลับต้องเผชิญกับการสภาวะการตอบโต้ของเกาหลีใต้ทั้งในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและในแง่ของการค้า เมื่อมุนแจอินประธานาธิบดีของเกาหลีใต้ได้

⁹³ Ami Abdollah and Associated Press, **How a Japan-South Korea dispute ended a key intelligence pact**, accessed March 26, 2021, available from <https://www.pbs.org/newshour/world/how-a-japan-south-korea-dispute-could-threaten-this-u-s-intelligence-pact>

⁹⁴ Federation of Korean Industries (FKI) หรือ สภาอุตสาหกรรมเกาหลี

⁹⁵ KBS World Radio, **One Year since Japan's Export Restrictions against S. Korea**, accessed February 25, 2021, available from https://world.kbs.co.kr/service/contents_view.htm?lang=e&menu_cate=business&id=&board_seq=387276#none.

⁹⁶ Song Su-hyun, [News Focus] **After a year of restricted trade with Japan, Korean materials industry has grown stronger**.

ประกาศว่าเกาหลีใต้จะไม่มีวันแพ้ญี่ปุ่นอีก⁹⁷ นั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตาม มีรายงานว่าหลังจากการจำกัดสินค้านำเข้า ภาคการผลิตของเกาหลีใต้กลับไม่ได้รับผลกระทบมากอย่างที่นักวิชาการหลายคนประเมินไว้ อีกทั้งเกาหลีใต้ยังสามารถจัดหาแหล่งวัตถุดิบทางเลือกจากประเทศได้ทันเวลา นอกจากนี้เกาหลีใต้ยังสามารถพัฒนาและยกระดับการผลิตวัตถุดิบทดแทนการนำเข้าจากญี่ปุ่นได้⁹⁸ ทั้งนี้ญี่ปุ่นก็เป็นฝ่ายที่สูญเสียไม่แพ้เกาหลีใต้เนื่องจากญี่ปุ่นได้สูญเสียประเทศคู่ค้ารายใหญ่อย่างเกาหลีใต้ไป อีกทั้งความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศที่ย่ำแย่ลงจากมาตรการของญี่ปุ่น ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวจากภาคประชาชนในการประท้วงการต่อต้านญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นการแบนข้าวของเครื่องใช้ อาหาร อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และสิ่งอื่น ๆ⁹⁹ โดยมีรายงานว่าภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือภาคส่วนอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งก่อนหน้านี้เกาหลีใต้นำเข้าเบียร์อาซาฮีจากญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก แต่พอหลังจากที่ญี่ปุ่นใช้มาตรการจำกัดสินค้า ยอดการนำเข้าเบียร์ถือว่าลดลงไปกว่า 50.1% หรือสูญเสียกำไรไปเป็นจำนวน 52 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นอกจากนี้ภาคอาหารและเครื่องดื่มแล้ว ภาคที่ได้รับผลกระทบก็คือภาคอุตสาหกรรมรถยนต์ที่มียอดจำหน่ายลดลงถึง 32% รวมถึงรายขายเสื้อผ้ายอดนิยมของญี่ปุ่น อย่างเช่น Uniqlo ก็มียอดขายที่ลดลงถึง 30% เช่นกัน¹⁰⁰

ในขณะที่แนวโน้มความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นถือว่ายังคงอยู่ในสถานะตึงเครียด ชาวเกาหลีใต้ส่วนใหญ่ยังคงมีแนวโน้มในการหยุดบริโภคสินค้าจากญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันเกาหลีใต้ก็พยายามเพิ่มการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศมากขึ้นเพื่อลดการพึ่งพาจากญี่ปุ่น โดยบริษัทชั้นนำของเกาหลีใต้ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการดังกล่าวของญี่ปุ่นส่วนใหญ่ก็ได้ออกมารายงานถึงการวางแผนและความก้าวหน้าของกระบวนการการผลิต โดยบริษัทเอสเค แมททีเรียล (SK Materials) ได้กล่าวว่าพวกเขาได้ประสบความสำเร็จในการผลิตสารไฮโดรเจนฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride) ชนิดแก๊ส และพวกเขายังได้ตั้งเป้าหมายว่าจะผลิตให้ได้ 70% ในปี ค.ศ. 2023 ในส่วนของการผลิตหน้าจอแสดงผล บริษัทซัมซุง (Samsung) และบริษัทแอลจี (LG) ได้มีการลงทุน

⁹⁷ เติลินิวส์, ผู้นำเกาหลีใต้ลั่น “จะไม่แพ้” ต่อญี่ปุ่นอีก, เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564, เข้าถึงจาก <https://www.dailynews.co.th/foreign/723794>.

⁹⁸ KBS World Radio, One Year since Japan's Export Restrictions against S. Korea.

⁹⁹ Dekd.com, ตกเป็นตก! ทรูปลูกกรมการค้า “ญี่ปุ่น VS เกาหลีใต้” ที่ส่งผลกระทบไปทั่วโลก, เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564, เข้าถึงจาก <https://www.dek-d.com/studyabroad/53341/>.

¹⁰⁰ Inquirer.net, Japanese firms in Korea see sales plunge since export curbs, accessed February 26, 2021, available from <https://business.inquirer.net/301765/japanese-firms-in-korea-see-sales-plunge-since-export-curbs>.

การผลิตขึ้นเองภายในประเทศ ในส่วนของอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ บริษัทซัมซุง (Samsung) และเอสเค ไฮนิคส์ (SK Hynix) ได้มีการเพิ่มสัดส่วนในการผลิตในประเทศและได้มีการนำเข้าวัตถุดิบที่สำคัญจากสหรัฐอเมริกา ในการผลิตโฟโตเซนซิไทซิง เอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist) ในขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนการเคลื่อนย้ายการผลิต โดยบริษัทดูปองท์ (Dupont) ได้ตัดสินใจจะสร้างโรงงานในการผลิตในเมืองชอนัน (Cheonan) ส่วนในด้านของการผลิตสารฟลูออรีเนต พอลิอิมิดส์ (Fluorinated Polyimides) กำลังอยู่ในกระบวนการผลิตและอยู่ในช่วงทดสอบ¹⁰¹ ซึ่งความพยายามของเกาหลีใต้ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการรับมือกับมาตรการของญี่ปุ่นและยังแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของเกาหลีใต้ในการก้าวขึ้นมาเป็นคู่แข่งด้านเศรษฐกิจกับญี่ปุ่นอย่างเต็มตัว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเกาหลีใต้จะสามารถลดการพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นได้ แต่ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตเซมิคอนดักเตอร์ (Semiconductor) นั้น เกาหลีใตียังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบและชิ้นส่วนในภาคอุตสาหกรรมจากญี่ปุ่นอยู่¹⁰² เราจะเห็นว่าเรื่องความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นนั้นเป็นเรื่องที่ยากจะคาดเดา ดังนั้นจึงไม่สามารถสรุปแนวโน้มการนำเข้าและส่งออกของทั้งสองประเทศได้อย่างแน่ชัด เนื่องจากมีเรื่องทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยสมาคมการค้าระหว่างประเทศของเกาหลีใต้ออกมากล่าวว่า ญี่ปุ่นอาจจะมีการประกาศการจำกัดการนำเข้าสินค้าเพิ่มเติม ซึ่งสินค้านี้ดังกล่าวได้แก่น้ำมัน อุปกรณ์การทำชิป และผลิตภัณฑ์พลาสติก ดังนั้นเกาหลีใต้จึงควรที่จะทุ่มเทในการนำเข้าวัตถุดิบจากแหล่งอื่น ๆ และสนับสนุนการผลิตในประเทศ¹⁰³

¹⁰¹ Jang Joo-Young, With Judo move, Korea flips script on 3 key materials saga.

¹⁰² KBS World Radio, One Year since Japan's Export Restrictions against S. Korea.

¹⁰³ Ibid.

4.7 สรุปท้ายบท

หลังจากที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินนโยบายจำกัดสินค้าส่งออกและได้ถอดถอนเกาหลีใต้ออกจากบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) แล้ว ได้ส่งผลกระทบต่อในด้านอุตสาหกรรมการผลิตและการส่งออก คือการที่ญี่ปุ่นได้จำกัดสารเคมีสำคัญ 3 ชนิด ส่งผลให้การส่งออกสินค้ามายังเกาหลีใต้นั้นเกิดความล่าช้า เนื่องจากต้องใช้เวลาในการอนุมัติจากญี่ปุ่น ดังนั้นเกาหลีใต้จึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีใหม่ โดยการแสวงหาการพึ่งพาการนำเข้าสารเคมีสำคัญจากแหล่งอื่น ๆ เช่น จีน สหรัฐอเมริกาและเบลเยียม อีกทั้งเกาหลีใต้ยังได้การสนับสนุนการพัฒนาสารเคมีที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่น โดยมีการสร้างและผลิตขึ้นเองภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้าจากญี่ปุ่น ซึ่งแผนการดังกล่าวก็ถือว่าประสบความสำเร็จ เนื่องจากเกาหลีใต้สามารถลดการพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามเกาหลีใต้อีกยังคงมีการพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นอยู่ อีกทั้งเกาหลีใต้อีกยังคงขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นอยู่เช่นเดิม

นอกจากนี้การดำเนินมาตรการดังกล่าวของญี่ปุ่นยังได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การที่ญี่ปุ่นได้ถอดถอนเกาหลีใต้ออกจากบัญชีรายชื่อคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) นั้นทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเป็นไปในทิศทางลบ จากการถอดถอนรายชื่อดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ในด้านการค้าที่เกาหลีใต้เคยได้รับ ต่อจากนี้เกาหลีใต้อีกก็จะเสียสิทธิ์นั้นไป มาตรการดังกล่าวได้สร้างความไม่พอใจให้แก่ภาคประชาชนเกาหลีใต้เป็นอย่างมาก โดยทางภาคประชาชนเกาหลีใต้ได้มีการตอบโต้ด้วยการประท้วงและได้มีการแบนสินค้าที่นำเข้าจากญี่ปุ่นทุกชนิด นอกจากนี้เกาหลีใต้ยังได้มีการยื่นฟ้องร้องต่อองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) เกี่ยวกับการที่ญี่ปุ่นนั้นมีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งเกาหลีใต้อีกกล่าวว่าการเลือกปฏิบัติของญี่ปุ่นนั้นมีแรงจูงใจมาจากคำสั่งศาลของเกาหลีใต้อีกที่สั่งให้บริษัทญี่ปุ่นจ่ายเงินชดเชยแต่แรงงานชาวเกาหลีในช่วงสงคราม การตอบโต้กันไปมาของทั้งสองประเทศได้ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศนั้นเสื่อมถอยลงไปมากขึ้น ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562 เกาหลีใต้อีกได้มีแผนในการที่จะยุติข้อตกลงด้านความมั่นคงและข่าวกรองการทหารทั่วไป (General Security of Military Information Agreement : GSOMIA) กับญี่ปุ่น จากการตัดสินใจดังกล่าวของเกาหลีใต้นั้นมิใช่เป็นการสร้างความตึงเครียดให้กับญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ยังสามารถส่งผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกาด้วย อย่างไรก็ตามเกาหลีใต้อีกได้ตัดสินใจที่จะดำเนินการแบ่งปันข่าวกรองกับญี่ปุ่นต่อไป นอกจากนี้เกาหลีใต้อีกได้กล่าวอีกว่าตนเองจะสามารถรู้ข้อพิพาทหรือยุติสัญญาเมื่อไหร่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับท่าทีของญี่ปุ่น การกระทำดังกล่าวของเกาหลีใต้อีกเปรียบเสมือนการขู่ เนื่องจากญี่ปุ่นยังคงไม่มีทีท่าว่าจะยกเลิกการใช้มาตรการทางการค้ากับเกาหลีใต้ ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศจึงดำเนินไปด้วยความตึงเครียด เนื่องจากความไม่แน่นอนของความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศที่เข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจจะส่งผลถึงเหตุการณ์ในอนาคต ดังนั้นเกาหลีใต้อีกจึงจำเป็นต้องลดการพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นและมุ่งเน้นไปที่การพึ่งพาการผลิตในประเทศให้ได้มากที่สุด

บทที่ 5

วิเคราะห์และสรุปผล

5.1 วิเคราะห์ลักษณะมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นได้มีการดำเนินการมาตรการการตอบโต้เกาหลีใต้ในด้านเศรษฐกิจคือ การดำเนินมาตรการการจำกัดสินค้าส่งออกไปยังเกาหลีใต้ และการถอดถอนเกาหลีใต้ออกจากบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) จากมาตรการดังกล่าวหมายความว่าเกาหลีใต้จะนำเข้าสินค้าวัตถุดิบสำคัญนั้นจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติจากญี่ปุ่นก่อน ซึ่งกระบวนการดำเนินมาตรการดังกล่าวอาจใช้เวลานานถึง 90 วัน แม้ว่าญี่ปุ่นจะปฏิเสธว่าการดำเนินมาตรการดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการที่ศาลของเกาหลีใต้ได้สั่งให้บริษัทญี่ปุ่นจ่ายเงินชดเชยแก่แรงงานชาวเกาหลีใต้ในช่วงสงครามโลก แต่ถึงอย่างไรก็ตามในมุมมองของเกาหลีใต้ได้มองว่ามาตรการดังกล่าวนี้มีแรงจูงใจมาจากประเด็นทางการเมืองที่ศาลของเกาหลีใต้ได้สั่งฟ้องบริษัทญี่ปุ่นให้จ่ายเงินชดเชยแก่แรงงานเกาหลีที่ถูกใช้งานในช่วงสงครามโลก

การดำเนินการมาตรการเหล่านี้ของญี่ปุ่นนั้นเกาหลีใต้มีความเห็นว่าเป็นการดำเนินมาตรการการกีดกันในด้านของการค้าและเป็นมาตรการที่เลือกปฏิบัติที่พุ่งเป้าหมายมาที่เกาหลีใต้ ซึ่งการที่ญี่ปุ่นเลือกใช้มาตรการนี้ได้สร้างผลกระทบต่อเกาหลีใต้ในหลาย ๆ ด้าน โดยด้านที่ปรากฏชัดเจนคือด้านความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศที่เริ่มแสดงให้เห็นถึงสัญญาณที่เสื่อมถอยลง นอกจากนี้มาตรการของญี่ปุ่นยังแสดงให้เห็นว่าญี่ปุ่นนั้นไม่ได้มีความกังวลในเรื่องผลกระทบด้านความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เลย เนื่องจากเป็นที่ทราบกันว่าญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ถือว่าเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมาอย่างยาวนาน แม้กระทั่งในปัจจุบันทั้งสองประเทศยังคงมีการร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ อยู่

เกาหลีใต้นั้นถือว่าเป็นประเทศที่มีการพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นอัตราที่สูง เกาหลีใต้จำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบสำคัญเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าในการส่งออก ดังนั้นการที่ญี่ปุ่นดำเนินมาตรการดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนเป็นการตัดแหล่งทรัพยากรสำคัญของเกาหลีใต้ ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวนี้เกาหลีใต้ไม่สามารถผลิตเองได้ในประเทศ เมื่อแหล่งทรัพยากรนำเข้าของเกาหลีใต้ประสบปัญหา ย่อมส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมภาคอื่น ๆ ตามมา นอกจากนี้มาตรการดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลและอำนาจทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น เนื่องจากเกาหลีใต้นั้นเป็นประเทศที่ขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นมาโดยตลอด ดังนั้นเมื่อญี่ปุ่นดำเนินมาตรการดังกล่าว เกาหลีใต้จึงดูเหมือนเป็นฝ่ายที่ได้รับผลกระทบมากกว่า

อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบายตอบโต้ของญี่ปุ่นมิได้สร้างผลกระทบให้แก่เกาหลีใต้ฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่ญี่ปุ่นยังคงได้รับผลกระทบจากมาตรการนี้อีกด้วย เนื่องจากทั้งสองประเทศได้มีการพึ่งพากันทางด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งนั้นประสบปัญหาย่อมต้องส่งผลกระทบต่ออีกประเทศด้วย ทั้งนี้แนวโน้มที่ญี่ปุ่นจะยกเลิกมาตรการดังกล่าวนี้จึงยังไม่สามารถคาดเดาได้ เนื่องจากมีเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นการที่ญี่ปุ่นจะยกเลิกหรือดำเนินมาตรการกีดกันทางการค้าต่อไปจึงขึ้นอยู่กับท่าทีของทั้งสองประเทศในอนาคต

5.2 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับมาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ และเพื่อศึกษาผลกระทบที่เกาหลีใต้ได้รับจากมาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาจากหนังสือ บทความ วิจัย และแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ จากนั้นจึงได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยจะนำเสนอการสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กล่าวได้ว่ามาตรการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นมีลักษณะเป็นไปในทางมาตรการกีดกันทางการค้า โดยพบว่ามาตรการที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินต่อเกาหลีใต้นั้นมี 2 มาตรการคือ มาตรการจำกัดสินค้าการส่งออกและการถอดถอนเกาหลีใต้ออกจากบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าพิเศษ (Whitelist) การจำกัดสินค้าส่งออกของญี่ปุ่นได้มีการจำกัดการนำเข้าวัตถุดิบสำคัญอันได้แก่ ฟลูออรีเนตพอลิอิมิดส์ (Fluorinated Polyimides) โฟโตเซนซิไทซิง เอเจนต์ รีซิสต์ (Photosensitising Agent Resist) และไฮโดรเจนฟลูออไรด์ (Hydrogen Fluoride) ซึ่งสารเคมีทั้ง 3 ชนิดนี้เป็นสารเคมีสำคัญที่ใช้ในการผลิตอุปกรณ์เซมิคอนดักเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งวัตถุดิบดังกล่าวเป็นวัตถุดิบสินค้าประเภทที่ใช้ได้สองทาง (Dual-use Items : DUI) โดยญี่ปุ่นได้มีการนำเหตุผลเหล่านี้มาใช้ในการดำเนินนโยบายในการจำกัดสินค้านำเข้ากับเกาหลีใต้ และเนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีกำลังการผลิตสารเคมีและทรัพยากรประเภทนี้เยอะ ดังนั้นเกาหลีใต้จึงจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าสารเคมีเหล่านี้จากญี่ปุ่นในอัตราที่สูง เมื่อญี่ปุ่นได้ดำเนินมาตรการการจำกัดสินค้าดังกล่าวนี้จึงเปรียบเสมือนเป็นการจำกัดทรัพยากรการนำเข้าของเกาหลีใต้ ต่อไปนี้การที่เกาหลีใต้จะนำเข้าสารเคมีดังกล่าวจากญี่ปุ่น จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบและอนุมัติจากญี่ปุ่นก่อน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวต้องใช้เวลาถึง 90 วัน

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มาตรการดังกล่าวของญี่ปุ่นได้ส่งผลถึงภาคอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้ เดิมทีเกาหลีใต้ต้องพึ่งพาการนำเข้าสารเคมีสำคัญ 3 ชนิดจากญี่ปุ่น แต่ในขณะนี้เกาหลีใต้จำเป็นต้องปรับตัว ลดการพึ่งพาจากญี่ปุ่นและหาแหล่งวัตถุดิบนำเข้าจากประเทศอื่น ๆ แทน เช่น สหรัฐอเมริกา เบลเยียมและจีน นอกจากนี้เกาหลีใต้ยังต้องเร่งสร้างกำลังการผลิตสารเคมีสำคัญในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้าจากญี่ปุ่น ซึ่งผลจากการที่ญี่ปุ่นได้ดำเนินมาตรการดังกล่าวยังส่งผลให้ภาคประชาชนเกาหลีใต้ได้ออกมาเคลื่อนไหวและประท้วงต่อต้านญี่ปุ่น เกิดกระแสการบอยคอต (Boycott) สินค้าจากญี่ปุ่น ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศตกอยู่ในสภาวะตึงเครียด เกาหลีใต้เห็นว่ามาตรการการจำกัดสินค้านี้เป็นผลมาจากการที่ศาลของเกาหลีใต้สั่งฟ้องบริษัทญี่ปุ่นให้จ่ายเงินชดเชยแก่แรงงานชาวเกาหลี โดยมาตรการดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติและมีแรงจูงใจมาจากเรื่องทางการเมือง จึงทำให้เกาหลีใต้ตัดสินใจยื่นร้องเรียนต่อองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เกี่ยวกับมาตรการดังกล่าว แม้ว่าทั้งสองประเทศจะมีการเจรจาพูดคุยกันหลายครั้ง แต่ไม่ก็ประสบความสำเร็จ ต่อมาญี่ปุ่นได้ตัดรายชื่อเกาหลีใต้ออกจากบัญชีรายชื่อประเทศคู่ค้าสำคัญ (Whitelist) การดำเนินการดังกล่าวของญี่ปุ่นได้สร้างความไม่พอใจให้เกาหลีใต้เป็นอย่างมาก จนในเวลาต่อมาเกาหลีใต้ได้ประกาศถึงแผนที่จะยุติแผนที่จะยุติข้อตกลงด้านความมั่นคงและข่าวกรองการทหารทั่วไป (General Security of Military Information Agreement : GSOMIA) กับญี่ปุ่น แต่สุดท้ายเกาหลีใต้ก็ได้ยุติแผนการนั้นไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากญี่ปุ่นได้ดำเนินมาตรการการตอบโต้ทางด้านเศรษฐกิจต่อเกาหลีใต้ในปีค.ศ. 2019 ดังนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อจากนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มากขึ้นหรือน้อยลง ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในอนาคต

5.3.2 ข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเกาหลีใต้หลังจากญี่ปุ่นได้ดำเนินมาตรการในปีค.ศ. 2019 ผู้ศึกษาได้พยายามรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด เนื่องจากไม่มีการปรากฏเป็นจำนวนตัวเลขอย่างแน่ชัด จึงทำให้เกิดอุปสรรคเล็กน้อยในการรวบรวมข้อมูล

5.3.3 งานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษารายละเอียดเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประเทศเกาหลีใต้ เนื่องจากเกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีอัตราการพึ่งพาการนำเข้าจากญี่ปุ่นในอัตราที่สูง รวมทั้งเกาหลีใต้เป็นประเทศที่ไม่เคยเกิดดุลการค้ากับญี่ปุ่น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเลือกที่จะศึกษาผลกระทบที่ประเทศเกาหลีใต้ได้รับจากมาตรการดังกล่าว

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่ามาตรการการตอบโต้ในด้านการค้าของญี่ปุ่นนั้นไม่ได้เพียงแค่ส่งผลกระทบต่อประเทศเกาหลีใต้ แต่ยังส่งผลกระทบต่อประเทศญี่ปุ่นเองด้วย เนื่องจากทั้งสองประเทศมีการพึ่งพากันในด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าในการวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะมีการศึกษาผลกระทบที่ประเทศญี่ปุ่นได้รับด้วย

บรรณานุกรม

สื่อสิ่งพิมพ์และเอกสาร

ไชยวัฒน์ คำชู. (2549). **นโยบายต่างประเทศญี่ปุ่น: ความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง.**

กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพดลชาติประเสริฐ. (2560). **เกาหลีปัจจุบัน Korea Today.** กรุงเทพฯ: ศูนย์เกาหลีศึกษา

สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี.

ภาษาไทย

วีระชัย โชคมุกดา. (2555). **ประวัติศาสตร์เกาหลี ดินแดนแห่งความแตกแยกจนถึง**

ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อียิปซี.

ศิริพร ดาบเพชร. (2559). **ญี่ปุ่นกับการสร้างจักรวรรดินิยม.** กรุงเทพฯ : ภาควิชา

ประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศิริพร ดาบเพชร. (2559). **ญี่ปุ่นกับการสร้างจักรวรรดินิยม.** กรุงเทพฯ : ภาควิชา

ประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรอนงค์ เปรมะสกุล. (2535). **การเมืองระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออก**

International Politics in East Asia. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

Sheen Seong-Ho. (2559). **นโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้ (แปลโดย ภัททิรา จิตต์**

เกษม). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

Cambridge (2014). **South Korean's Rise Economic Development, Power,**

and Foreign Relations. New York: Cambridge University Press.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาษาไทย

ณอมมาลย์ ศิริประธาน. (2562). **ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น.** เข้าถึง

เมื่อ 1 พฤศจิกายน 2563). เข้าถึงได้จาก [http://isas.arts.su.ac.th/wp-](http://isas.arts.su.ac.th/wp-content/uploads/2561/history/05580553.pdf)

[content/uploads/2561/history/05580553.pdf](http://isas.arts.su.ac.th/wp-content/uploads/2561/history/05580553.pdf).

- ดำรง ฐานดี. (ม.ป.ป.). **คนเกาหลีพลัดถิ่น: มรดกแห่งความขัดแย้ง**. เข้าถึงเมื่อ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2564. เข้าถึงได้จาก
<http://www3.ru.ac.th/korea/article1/article26.pdf>.
- เดลินิวส์. (2562). **ผู้นำเกาหลีใต้ถล่ม “จะไม่แพ้” ต่อญี่ปุ่นอีก**. เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564, เข้าถึงจาก<https://www.dailynews.co.th/foreign/723794>
- นภดล ชาติประเสริฐ. (2557). **ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีกับ ญี่ปุ่น ค.ศ. 1965-2009**. เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiO6a6z8sfsAhWkQ3wKHTxZCUYQFjACegQIBxAC&url=https%3A%2F%2Fso02.tci-thaijo.org%2Findex.php%2Fjapanese%2Farticle%2Fview%2F164522&usg=AOvVaw0ff5uNoqJfOJSJWyxRbVpL>
- นภดล ชาติประเสริฐ. (ม.ป.ป.). **ประวัติศาสตร์การเจรจาเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างญี่ปุ่นกับสาธารณรัฐเกาหลีใน ค.ศ. 1965**. เข้าถึงเมื่อ 21 สิงหาคม 2563. เข้าถึงได้จาก
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewjh4piFuZHsAhXXbCsKHTpeBCsQFjABegQIBRAB&url=https%3A%2F%2Fso02.tci-thaijo.org%2Findex.php%2Fjapanese%2Farticle%2Fdownload%2F164522%2F119268%2F&usg=AOvVaw1Jo8LWu3Dn1WJc7sBxqQWj>
- พวงทิพย์ เกียรติสหัสกุล. (2558). **๕ ทศวรรษของการขยายอำนาจจักรวรรดินิยมทางการทหารของญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๘๙๕-๑๙๔๕**. เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2563. เข้าถึงได้จาก
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewiu25O2lsTvAhUvwjgGHSWWDyQQFjAAegQIAhAD&url=https%3A%2F%2Fso04.tci-thaijo.org%2Findex.php%2Fjasu%2Farticle%2Fdownload%2F238653%2F163106%2F&usg=AOvVaw35wTknfRCxo0NjvLfakANY>

- วทัณญู ใจบริสุทธิ์ และวารางคณา ก่อเกียรติพิทักษ์. (2552). การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อความพ่ายแพ้ของญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2. เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/japanese/article/view/51819/42939>
- วิเชียร อินทะสี. (2008). นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลี ในช่วงการยึดครองและช่วงหลังการได้รับเอกราชจากญี่ปุ่น. เข้าถึงเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2020. เข้าถึงได้จาก <http://www.journal.nu.ac.th/NUJST/article/view/139>
- อักษรากัย ชัยปะละ. (2560). เส้นทางตอนใต้ของผู้อพยพชาวเกาหลีเหนือ: พลวัตและปัญหา. เข้าถึงเมื่อ 16 สิงหาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://www.library.polsci.chula.ac.th/dl/ea59e47e43f8e879dc5365030a12968f>
- Dekd.com. (2562). แดกเป็นแดก! สรุปลงครามการค้า “ญี่ปุ่น VS เกาหลีใต้” ที่ส่งผลกระทบไปทั่วโลก. เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564. เข้าถึงจาก <https://www.dek-d.com/studyabroad/53341/>
- Kaewta P. (2562). ย้อนรอยร้าว ก่อนถึงวัน ‘ญี่ปุ่น’ ถอดชื่อ ‘เกาหลีใต้’ จาก ‘White list’. เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://news.mthai.com/webmaster-talk/749002.html>
- Matichon Online. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ญี่ปุ่น-สาธารณรัฐ, เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2664. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/foreign/indepth/news_1661642.
- TheMatter. (2019). สงครามการค้าเกาหลีใต้-ญี่ปุ่น เกิดอะไรขึ้นบ้าง เมื่อญี่ปุ่นถอดเกาหลีใต้ออกจาก Whitelist?. เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co/brief/brief-1564819200/82022>
- TheMatter. (2562). ความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ สู่สงครามการค้าอุตสาหกรรม IT สรุปลความบาดหมาง เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น ทะเลาะอะไรกันอยู่?. เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co/brief/recap/recap-1563267602/80660>
- Voice Online. (2019). ชายเกาหลีเผาตัวตายประท้วงญี่ปุ่น กรณีบังคับใช้แรงงานยุคอาณานิคม. เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564. เข้าถึงจาก <https://voicetv.co.th/read/7y1-GIT92>.

Workpointtoday. (2562). **เปิดที่มา สรุปลงครามการค้า เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น**. เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://workpointtoday.com/korea-japan/>

ภาษาอังกฤษ

Alastair Gale. (2019). **Forced-Labor Dispute Strains Japan-South Korea Relations**.

Accessed March 19, 2021, available from

<https://www.wsj.com/articles/forced-labor-dispute-strains-japan-south-korea-relations-11547298003>

Ami Abdollah and Associated Press. (2019). **How a Japan-South Korea dispute**

ended a key intelligence pact. Accessed March 26, 2021. Available from

<https://www.pbs.org/newshour/world/how-a-japan-south-korea-dispute-could-threaten-this-u-s-intelligence-pact>

Andrew Salmon. (2020). **Japan-Korea trade war looms over forced labor**. Accessed

August 15, 2020. Available from [https://asiatimes.com/2020/06/japan-](https://asiatimes.com/2020/06/japan-korea-trade-war-looms-over-forced-labor/)

[korea-trade-war-looms-over-forced-labor/](https://asiatimes.com/2020/06/japan-korea-trade-war-looms-over-forced-labor/)

BBC NEWS. (2019). **South Korea to continue intelligence-sharing pact with Japan**.

Accessed March 26, 2021. Available from

<https://www.bbc.com/news/world-asia-50526883>

CGTN. (2019). **Japan-South Korea feud deepens with disputed accounts of trade**

meeting. Accessed February 24, 2021. Available from

<https://news.cgtn.com/news/2019-07-14/Japan-South-Korea-feud-deepens-with-disputed-accounts-of-trade-meeting-ljp9qUXSVO/index.html>

Cheol Hee Park. (2019) **Expanding Spirals of South Korea-Japan Conflict**. Accessed

February 19, 2020. Available from [https://www.atlanticcouncil.org/wp-](https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2019/12/Strategic-Estrangement-Report-web.pdf)

[content/uploads/2019/12/Strategic-Estrangement-Report-web.pdf](https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2019/12/Strategic-Estrangement-Report-web.pdf)

Christy Lee. (2019). **Seoul's Decision to End Intelligence-Sharing Pact Could**

Backfire. Accessed March 25, 2021. Available from

<https://www.voanews.com/east-asia-pacific/seouls-decision-end-intelligence-sharing-pact-could-backfire>.

- Fahrizal Nugroho, M. Mossadeq Bahri. (2019). **History and Japanese South Korea Trade Wars**. Accessed February 19, 2020. Available from <https://pdfs.semanticscholar.org/6fca/7aeb6b0432a1602e61ffd7f0586c9c1ac5c9.pdf>
- Hosup Kim. (2011). **The Role of Political Leadership in the Formation of Korea-Japan Relations in the Post- Cold War Era**. Accessed November 7, 2020. Available from https://www.jstor.org/stable/42705325?Search=yes&resultItemClick=true&searchText=south+korea-japan+relations&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dsouth%2Bkorea-japan%2Brelations%26acc%3Don%26wc%3Don%26fc%3Doff%26group%3Dnone%26fbclid%3DIwAR0XjZPK7VdaUgzZ7H0gAothfHG8vJJquysbV4Gl0zuPR7g8yPY1JQywmU&ab_segments=0%2Fbasic_SYC-5187_SYC-5188%2F5188&refreqid=fastly-default%3Ae241bdbe3c2cc819972c36853d1fd730&seq=1#metadata_info_tab_contents.
- Hyung Gu Lynn. (2000). **Systemic Lock: The Institutionalization of History in Post-1965 South Korea-Japan Relations**. Accessed November 1, 2020. Available from https://www.jstor.org/stable/23613321?Search=yes&resultItemClick=true&searchText=south+korea-japan+relations&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dsouth%2Bkorea-japan%2Brelations%26acc%3Don%26wc%3Don%26fc%3Doff%26group%3Dnone%26fbclid%3DIwAR0XjZPK7VdaUgzZ7H0gAothfHG8vJJquysbV4Gl0zuPR7g8yPY1JQywmU&ab_segments=0%2Fbasic_SYC-5187_SYC-5188%2F5188&refreqid=fastly-default%3Ae241bdbe3c2cc819972c36853d1fd730&seq=1#metadata_info_tab_contents.

- Inquirer.net. (2020). **Japanese firms in Korea see sales plunge since export curbs.** Accessed February 22, 2021. Available from <https://business.inquirer.net/301765/japanese-firms-in-korea-see-sales-plunge-since-export-curbs>.
- Inquirer.net. (2020). **Japanese firms in Korea see sales plunge since export curbs.** Accessed February 26, 2021. Available from <https://business.inquirer.net/301765/japanese-firms-in-korea-see-sales-plunge-since-export-curbs>.
- Jesse Johnson and Sakura Murakami. (2019). **South Korea decides to exit intelligence-sharing pact with Japan.** Accessed March 26, 2021. Available from <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/08/22/national/politics-diplomacy/south-korea-japan-intelligence-sharing-pact-gsomia/>
- Kang Yoon-Seung. (2020). **(News Focus) Trade spat with Japan wakeup call for S. Korea to stand on its own.** Accessed February 20, 2021. Available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20200625002600320>.
- KBS World Radio. (2020). **One Year since Japan's Export Restrictions against S. Korea.** Accessed February 25, 2021. Available from https://world.kbs.co.kr/service/contents_view.htm?lang=e&menu_cate=business&id=&board_seq=387276#none
- KBSWORLD. (2019). **Japan Announces Removal of S. Korea from 'Whitelist' of Trading Nations.** Accessed March 27, 2021. Available from http://world.kbs.co.kr/service/news_view.htm?Seq_Code=147241.
- Kim Gyu-Pan. (2017). **Korea's Economic Relations with Japan.** Accessed February 19, 2020. Available from http://keia.org/sites/default/files/publications/koreaseconomy_ch4_koreas_economic_relations_with_japan.pdf
- Kim Tong-Hyung. (2019). **South Korea Will Keeps Its Military Intelligence Pact with Japan – For Now.** Accessed March 25, 2021. Available from <https://thediplomat.com/2019/11/south-korea-will-keeps-its-military-intelligence-pact-with-japan-for-now/>.

- Korean Culture and Information Service. (2019). **Japan's Export restrictions and Korea's responses**. Accessed February 20, 2021, Available from <https://www.korea.net/Resources/Publications/About-Korea/view?articleId=9458#>
- MITI Ministry of Economy, Trade and Industry. (2019). **Japan Held Consultations with the Government of the Republic of Korea under the WTO Agreement Regarding Japan's Update of Licensing Policies and Procedures on Exports to the ROK**. Accessed March 24, 2021. Available from https://www.meti.go.jp/english/press/2019/1012_001.html
- MITI Ministry of Economy, Trade and Industry. (2019). **Japan Held Consultations under the WTO Agreement with the Government of the Republic of Korea Regarding Japan's Update of Licensing Policies and Procedures on Exports to the ROK**. Accessed March 25, 2021. Available from https://www.meti.go.jp/english/press/2019/1120_001.html
- Mukoyama. (2012). **Japan-South Korea Economic Relations Grow Stronger in a Globalized Environment**. Accessed February 19, 2020. Available from <https://www.jri.co.jp/MediaLibrary/file/english/periodical/rim/2012/43.pdf>
- National Public Radio (NPR). (2019). **South Korea To Scrap Military Intelligence-Sharing Agreement with Japan**. Accessed March 25, 2021. Available from <https://www.npr.org/2019/08/22/753348880/south-korea-to-scrap-military-intelligence-sharing-agreement-with-japan>.
- Reuters Staff. (2020). **Japan unhappy after WTO panel set up to rule on curbs of exports to South Korea**. Accessed March 25, 2021. Available from <https://www.reuters.com/article/us-southkorea-japan-idUSKCN24V0EV>
- Samuel M. Goodman, Dan Kim and John VerWey. (2019). **The South Korea-Japan Trade Dispute in Context: Semiconductor Manufacturing, Chemicals, and Concentrated Supply Chains**. Accessed February 20, 2020. Available from https://usitc.gov/publications/332/working_papers/the_south_korea-japan_trade_dispute_in_context_semiconductor_manufacturing_chemicals_and_concentrated_supply_chains.pdf

- Sang-young Rhyu and Seungjoo lee. (2006). **Changing Dynamic in Korea-Japan Economic Relation: Policy Ideas and Development Strategies.** Accessed February 19, 2020. Available from https://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2006.46.2.195?seq=1#metadata_info_tab_contents.
- Satoshi Sukiyama. (2019). **Japan officially approves scrubbing South Korea from 'whitelist' of countries.** Accessed March 27, 2021. Available from <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/08/02/business/japan-officially-approves-removing-south-korea-white-list-countries/>.
- Seongho Sheen. (2003). **Japan-South Korea Relation: Slowly Lifting the Burden of History?.** Accessed December 17, 2020, Available from [https://apcss.org/Publications/Ocasional%20Papers/OPJapanSouthKoreaRelationsSheen\(final-10.26.03\).pdf](https://apcss.org/Publications/Ocasional%20Papers/OPJapanSouthKoreaRelationsSheen(final-10.26.03).pdf)
- Shashank Mattoo. (2020). **Tensions continue to plague Japan-Korea ties.** Accessed February 25, 2021. Available from <https://www.orfonline.org/expert-speak/tensions-continue-to-plague-japan-korea-ties/>.
- Song Su-hyun. (2020). **[News Focus] After a year of restricted trade with Japan, Korean materials industry has grown stronger.** Accessed February 22, 2021. Available from <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20200625000809>.
- The Nation Thailand. (2019). **Japan officially removed from South Korea's whitelist.** accessed March 27, 2021. Available from <https://www.nationthailand.com/news/30376373>.
- Thisanka Siripala. (2019). **Japan-Korea 'Trade War' Starts to Bite.** Accessed February 28, 2021. Available from <https://thediplomat.com/2019/07/japan-korea-trade-war-starts-to-bite/>
- VOA NEWS. (2020). **South Korea Reopens WTO Complaint Over Japan's Export Curbs.** Accessed March 25, 2021. Available from <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/south-korea-reopens-wto-complaint-over-japans-export-curbs>

- Walter Sim. (2019). **Japan removes South Korea from whitelist: Q&A on this list of 'trusted' trading partners.** Accessed March 27, 2021. Available from <https://www.straitstimes.com/asia/east-asia/japan-removes-south-korea-from-white-list-qa-on-this-list-of-trusted-trading-partners>
- Xinhua. (2019). **Spotlight: Japan remove S. Korea from preferential "whitelist" of trusted trade partners as row intensifies.** Accessed March 27, 2021. Available from http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/28/c_138344549.htm.
- YONHAPNEWS AGENCY. (2019). **(2nd LD) S. Korea, Japan ends 1st round of talks on trade row, agree to meet again.** Accessed March 24, 2021. Available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20191012000252325>
- YONHAPNEWS AGENCY. (2019). **(LEAD) Seoul files complaint with WTO over Tokyo's export curbs.** Accessed March 24, 2021. Available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20190911002551320>
- YONHAPNEWS AGENCY. (2019). **Foreign ministers of S. Korea, Japan meet amid trade history row.** Accessed, March 24, 2021. Available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20190927001100325>
- YONHAPNEWS AGENCY. (2020). **S. Korea says it can end GSOMIA at any time, as mutually understood by Japan.** Accessed March 26, 2021. Available from <https://en.yna.co.kr/view/AEN20200824004000325>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาววัชรภา ภาชี
วัน เดือน ปีเกิด	18 มิถุนายน 2541
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 96 หมู่ 11 ถนนสุวรรณศร ต.บ้านพร้าว อ.บ้านนา จ.นครนายก 26110
ประวัติการศึกษา	
2560 - ปัจจุบัน	ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์ คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา ภาษาเลือกญี่ปุ่น
2554 - 2559	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร”

แบบโอนลิขสิทธิ์ภาคนิพนธ์

สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้าพเจ้า	นางสาววัชรภา ภาชี
นักศึกษาชั้นปีที่ 4	วิชาเอกเอเชียศึกษา ภาษาลือกภาษาญี่ปุ่น
ภาคนิพนธ์	บาดแผลทางประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 กับ มาตรการการตอบโต้ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้
ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ดร.ศิบตี นพประเสริฐ
ที่อยู่ติดต่อได้หลังสำเร็จการศึกษา	บ้านเลขที่ 96 หมู่ 11 ถนนสุวรรณศร ต.บ้านพร้าว อ.บ้านนา จ.นครนายก 26110
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้	094 918 5685

ลิขสิทธิ์ของภาคนิพนธ์อันเป็นผลมาจากการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต ข้าพเจ้ายินดีโอนลิขสิทธิ์ตามมาตรา 17 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีกำหนดตลอดอายุคุ้มครองลิขสิทธิ์

ลงนามผู้โอน.....

(นางสาววัชรภา ภาชี)

ลงนามผู้รับโอน.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....